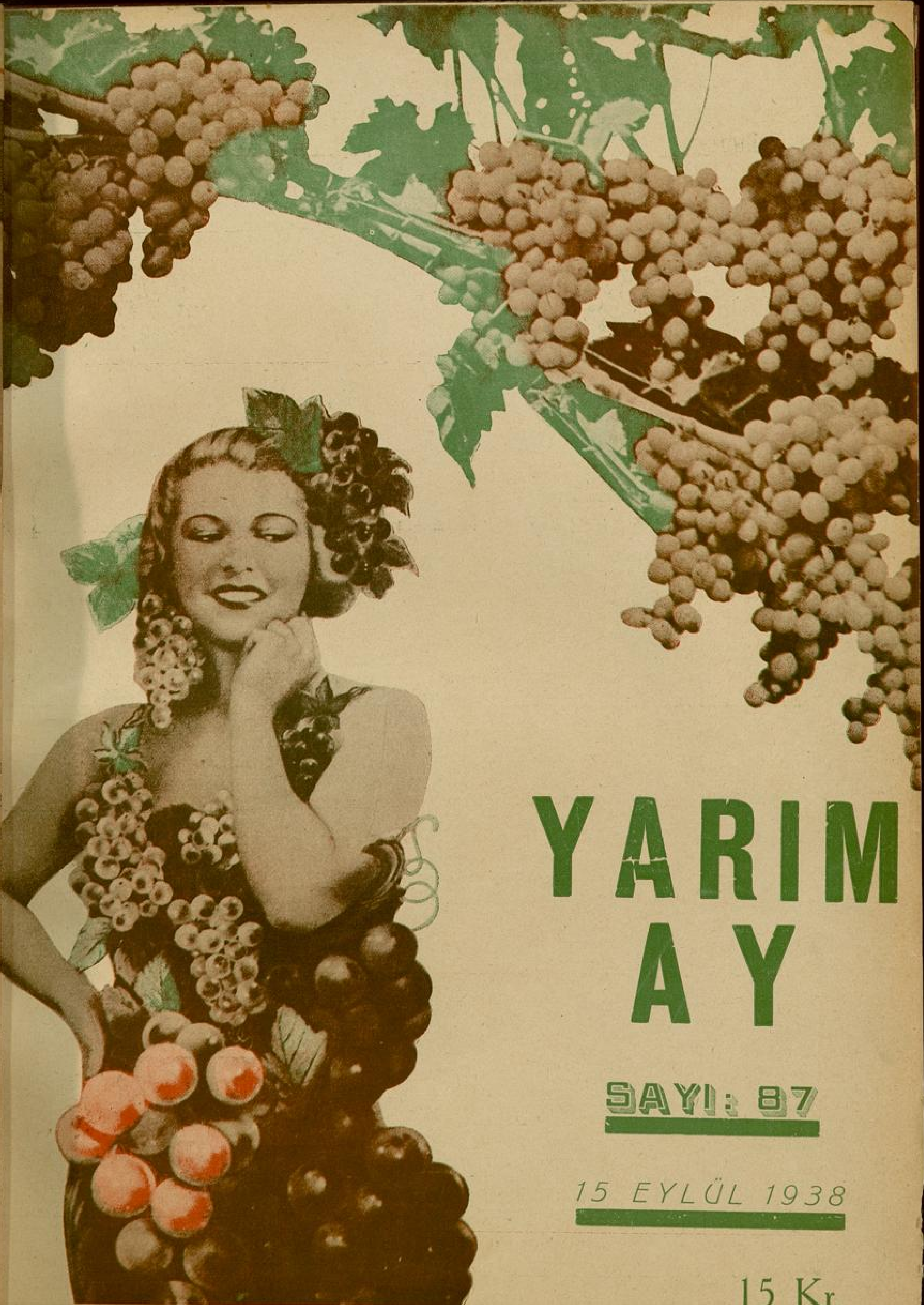

YARIM AY

SAYI: 87

15 EYLÜL 1938

15 Kr.

YATILI — GÜNDÜZLÜ

KIZ — ERKEK

ŞİŞLİ

Terakki Lisesi

YUVA — İLK

ORTA — LİSE

İstanbul: Nişantaşı Rumeli caddesinde eski Başmabeyincilik konağı ile Şekayık caddesinde Halil Rifat paşa konaklarında

Telefon: 42517

(Şişli Terakki Lisesi) nin Kültür Bakanlığınca muadeleti tasdik edilmiş olduğundan, şehadetname ve tasdiknameleri, resmi ların haiz oldukları bütün hukuk ve imtiyazları bahşeder.

Okul binaları İstanbulun en havadar, en mümtaz bir mıntakası olan Nişantaşı muhitindedir. Biri kız, diğeri erkek yatılı ciye tahsis edilmiş olan binaların, her ikisi de ayrı bahçeler, mebzul ağaçlar arasında Boğaziçi ve Marmaraya nazır yüksek mevkidedir.

Lise, gerek gündüzlü ve gerek yatılı tesisatında en asrî ve mütekâmil vasıtalardan istifade etmektedir. Tabiî ve Fizikî ilim tedrisi için, okulun mükemmel ve noksansız lâboratuvarları, eşya ve levha kolleksiyonları vardır.

Şişli Terakki Lisesinin başlıca hususiyeti: «Fransız, Alman ve İngiliz» dilleriyle; Riyazî Bilgilere fazla ehemmiyet vermesi

«Yatılı Talebe» ana baba ocağından ayrı düştüklerini hissetmiyecek kadar, büyük bir nüvaziş ve şefkatle bakılırlar. Evlâ «Yatılı» bir okula verecek olan ailelere [Şişli Terakki Lisesini] tavsiye ederiz.

Şifahen izahat almak arzu edenler hergün saat 10 - 14 e kadar Lise direktörlüğüne müracaat edebilirler. raya: Okulun talimatname ve prospektüsleri meccanen gönderilir.

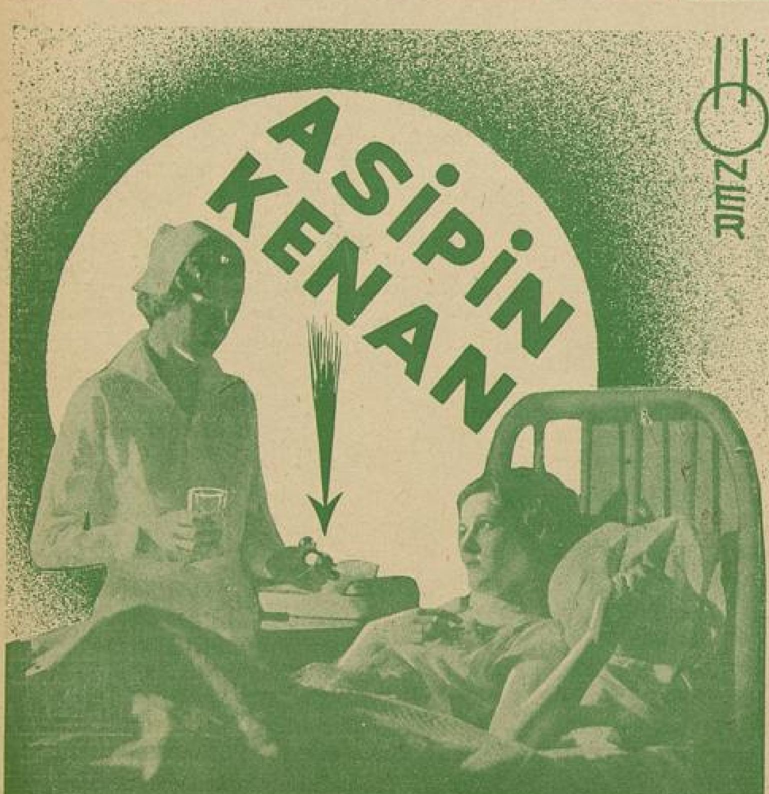

HONER

Yol yorgunluğu nu gidermek; Nezlenin, Gripin önüne geçmek.. âdet sancılarını bıçak gibi kesmek; Tuvalet yapmadan sıbhatli, penbe bir yüzle görünmek istiyorsanız:

ASİPİN KENAN

alınız. Bu isme çok dikkat ediniz!

15 Günden 15 Güne

İFLÂS EDEN ŞÖHRET

Yazan: SELİM TEVFİK

"... Pazarola Hasan Beyin, Tek Telli Âşık Cemalin, Zaro Ağanın, Kantocı Şamramın, Çallı İbrahimin, Huseyin Rahminin veya Çoban Mehmedin Şöhretleri Arasındaki Kalite Farkını Sezemeyenler Gün Geçdikçe Çoğalıyor!,,

hret, herkese cazip görünen manevî bir servettir.

Herkes, şöhrete, hattâ « meşhur » a laşmaktan hoşlanır.

Fakat, şöhretin imrendireni de iğreneni de vardır.

Tıpkı, kaçakcılıkla, hırsızlıkla kazanı büyük servetler gibi, nameşru yollar temin edilen kirli şöhretler vardır.

Tıpkı namuskâr, fakir ve tutumlu bir murun, mütevazi aylığından arttırarak ktirdiği para gibi, her zerresi alınteri yoğrulmuş tertemiz « şöhret » ler de dır.

Halbuki, birçok kimseler, meselâ, Paola Hasan beyin, tektelli âşık Cema Zaro ağanın, kantocu Şamranın, Fana Mehmedin, Fındık Fatmamın, Cihandı Lütfiyenin, turşucu Cemalin, Maz Osmanın, Çallı İbrahimin, Keriman lisin, Hüseyin Rahminin, Mahmut Yeinin, Salih Muradın, futbolcu Zekinin, ban Mehmedin veya Tekirdağlı Hüse pehlivanın şöhretleri arasındaki « ka » farkını tahlile bile lüzum görmezler. şöhretler arasındaki kıymet, kemiyet kını sezebilenler, gün geçtikçe azaldıiçindir ki, her nevi şöhretin cemiyette ndırdığı alâkadar en âdi bir tecessüs ludunun dışına çıkamamakta, üstüne kselemememektedir.

Meşhur bir âlimin, meşhur bir edibin, şhur bir san'atkârın, meşhur bir şairin, ya meşhur bir oyuncunun, meşhur bir hlivanın hattâ meşhur bir katilin, meşr bir dolandırıcının simasına dikilen zlerde okuyabileceğiniz tek mana: ecessüs » tür.

Aynı duygu, seyircilerin sade gözle e değil, dimağlarına da hâkimdir.

Nitekim, meşhur san'atkârların, meşr ediplerin, meşhur şairlerin, meşhur kimlerin, meşhur âlimlerin hususî hatları, hususî duyguları ve tasavvur olumıyacak derecede mahrem hususiyetleri, rmetlerinden, eserlerinden, mısralarınn, keşiflerinden fazla malûmdur.

Âdi tecessüs; meşhur âlimin lâyık buduğu hürmete, veya meşhur katilin istehak bulunduğu nefrete muhatap olamesine bile mânidir.

Zaten, her nevi şöhretin aynı cins ikayla karşılanması yüzündendir ki, şöhtin zirvesine - en fena, en kısa yollarn da olsa - mutlaka irişmek isiyenler galmaktadır.

Ve bence, birçok kimselerin, şöhret zanmak kaygısıyle cemiyetin bütün telâkkilerine aykırı hareketlerde bulunmalarının, mecnunane garabetlere yeltenmelerinin hikmetini bu noktada aramak lâzımdır.

Etrafında, sade âdı bir tecessüs uyandırdığı içindir ki, bugün « şöhret », onu, yılları dolduran mücadelelere mukabil ele geçirmiş olanlara iftihardan ziyade azap vermektedir.

Çünkü, kalemin veya kafanın temin ettiği şöhretle, pazunun veya bıçağın temin ettiği şöhret arasındaki büyük mesafe «tecessüs» kelimesinin boyu kadar küçülmüş, daralmış bulunuyor.

Bence, bu neticeyi doğuran da, zor kazanılan haklı şöhretlere karşı haset duyanların çokluğudur. Onlar, bu hasetlerini tatmin etmek için, her nevi şöhreti aynı boyda, aynı seviyede görmek, aynı aileden saymak veya sanmak isterler.

Geçenlerde Tatavla panayırını andıran bir gazinonun salaş sahnesinde, Tunus maşlahı giymiş bir musevî köçeği göbek atıyordu.

Seyircilerin kalabalığına bakınca, bir « kıymet » karşısında bulunduğumu sanacaktım. Önümdeki masada oturan iki delikanlının sözleri bana, sahnedeki köçekten daha şayanı dikkat göründü. Birisi diğerine sordu:

— Kim bu kadın?

— Tanımıyor musun yahu? Filfila!

— Kim bu Filfila?

Amasya elması gibi penbe yüzlü delikanlının, çifte perdah yemiş gibi parlıyan tüysüz yüzünde, eblehane bir istihza belirdi:

— Canım, dedi, meşhur Filfila işte!

— Nesiyle « meşhur » bu kadın?.

— Ne bileyim ben? Elbette bir marifeti var ki « meşhur » olmuş... gazetelerin yazdıklarına göre kendisi, «Fransız stüdyolarının Şark filim yıldızı (!) imiş!»

Bu izahata muhatap olan delikanlı, arkadaşından çok daha zekiydi. Zaptedemeği bir kahkaha ona, ağzındaki bira yudumunu da püskürttü:

— Demek, dedi, Fransız studyoları, gökyüzüne dönmüş: Şark yıldızı var. Şimal yıldızı, «Cenubi şarkî yıldızı», «Garp yıldızı», « Şimali garbî yıldızı », «cenubu şimalî yıldızı» filan da olsa gerek!

Ve arkadaşının az evvelki istihzasına mukabele etmek için; - soğukluğuna bakılınca, şark yıldızından ziyade kutub yıldızına benziyen - köçeğin uzun eteğini gösterdi:

« — Hem bak. Senin « yıldız » ın kuyruğu da var.»

Ben, etrafıma bakınca, anladım ki, mestanelerden birçokları, bu devşirme kuyruklu yıldızın şişirme şöhretinde bir marifet vehmediyorlardı. Halbuki, bizim tarihî caddede, şerbetçi çıraklarına bile takılan şu meşhur « üstad » unvanı kadar ayağa düşen «yıldız» sıfatı, bu köçeğe de yapıştırılmakla, en ağır cezasını bulmuş oluyordu.

Buna rağmen, seyircilerin kalabalığından anlaşılıyordu ki, «Tunus», «studyo», «yıldız», «Fransız», Fılfıla, « şark », gibi acayip kelimeleri biribirine yapıştırarak:

« — Siberya ormanlarının « kutbü cenubî » yıldızı, Kırımlı Macar, Farfara Marika » cümlesi kadar saçma bir Titr yaratan meyhaneci havsalası, tahayyül ettiği rağbeti avlıyabilmişti.

Vaktile bir gazinocu bana, kıyafetlerine, simalarına, ve hareketlerine bir nebze çekidüzen verdiği yarım düzüne Sulukule çingenesini, gazete, radyo, el ve sinema ilânlarile meşhur ederek, halka aylarca: « Enternasyonal çingene revüsü » diye yutturduğunu söylemişti.

Ben gülmüş; fakat inanmamıştım. Fakat bu sahneyi gördükten sonra inandım ki, büyük bir kalabalık, seçme bir kıymetin değil, her nevi şöhretin peşinden koşmaktadır. Ve şöhret, gazete reklâmlariyle, duvar afişleriyle, el ilânlariyle kırk sekiz saat içinde yaratılıveren âdi bir ticaret metaı seviyesine düşmüştür.

Bütün bunlardan anlıyoruz ki, « Leylâ ile Mecnun » destanından « bar » locasına kadar düşen « sevda », gibi, şairin mısraından « Abanoz » sokağına kadar alçalan « vuslet » gibi, « dâhi » alınlarından ilân sayfalarına inen, ve nihayet meyhane sahnesinde «Tunus» göbeği atan « şöhret » de, asaletinden, necabetinden, bahasından, kudretinden, kıymetinden mahrum kalmış bulunuyor.

Bu yüzdendir ki, ben, şöhret denilen kalıplaşmış, sahteleşmiş cevheri, halis Hint kumaşı gibi çok pahalıya satın almış bedbaht ve gafil « meşhur » lara acıyorum. Acıdıklarım arasında, kendim de varım: Çünkü, bütün bunları bildiğim halde, mütevazi şöhretime bir nebze eklemek hulyasile, bu yazımın altına bile, imzamı atmaktan kurtulamıyorum:

Acınacak bir itiyat değil mi?

Nasıl Hadım Edildim?

ANLATAN :
Erenköy Kız Lisesi Edebiyat Öğretmeni
TAHSİN NEJAT ÖZDİLER

> 30 Yıllık Öğretmen, Tahsin Nejat Anlatıyor:
> " — Beni bir meydana götürdüler. İki ayağımı iplerle iki direge bağladılar; ağzımı bir bezle iyice tıkadılar... ve sonra ...
>
> . . . .
>
> " — Amelyat tamamlandıktan sonra kıymetim artmıştı : Bana biçilen paha 300 kalıp " tuz „ du! „

İhtimal çoğunuz, Erenköy Kız Lisesinin Türkçe hocası "Tahsin Nejat„ ın ismini bile duymamışsınızdır. Fakat eğer, o tanınmak hevesine kapılmış olsaydı, kendi adına, Faruk Nafizleri, Necip Fazılları, hattâ Reşat Nurileri imrendirebilecek kadar geniş bir şöhret kazandırabilirdi. Çünkü Tahsin Nejat, sade çok iyi öğreten ve çok sevilen bir muallim değil, çok kuvvetli bir şair, ve çok verimli bir musikişinastır.

Fakat ne yazık ki, onun kaleminden doğan mısraları çoğumuz okuyamamış, onun mızrabından dökülen nağmeleri çoğumuz dinliyememişizdir. Çünkü Tahsin Nejat, kalemini de, mızrabını da, şöhret avlıyan birer silâh gibi kullanmak hevesinden daima müstağni kalmış, kendisinden bahsolunmasını bile tevazuunu rencide'eden bir taarruz saymıştır.

Hattâ kendisine, mülâkat rica eden bir gazeteci sıfatıyle başvurduğum zaman, yüzümü görmekten bile çekinmiş, beni, mektep hademesile yolladığı nazikâne bir itizar pusulasile atlatmıştı.

Fakat ben, buna rağmen onu dinlemek arzusundan vazgeçmemiştim. Hattâ karşılaştığım zorluk, bu hevesimin şiddetini arttırmıştı.

Şimdi, bu satırları okuyanlar, bende Tahsin Nejatla konuşmak arzusunu bu derece şiddetle uyandıran sebepleri de merak edeceklerdir.

Ben, bu sebeplerin en başında, "konuşmıyan bir insanı konuşturmak„ isteğini gösterebilirim. Okuyucularım, zor bir işi başarmanın cazibesine kapılmaktan doğan bu meslekî kaprisi; alelâde bir inat seviyesinden üstün tutacaklardır sanırım.

Beni tahrik eden ikinci sebep te, Bay Tahsin Nejadın, her gazetecinin alâkasını çekebilecek kadar orijinal bir şahsiyete sahip bulunmasıydı.

Çünkü o, küçücük yaşında erkekliğinden mahrum edilmiş bir Habeş esiriydi. Ve bana, bir hadımağasının feci ve esrarlı macerasını, münevver bir ağızdan dinlemek fırsatını kazandırabilirdi. Onu bir Habeş köyünden, bir saray haremine düşüren ve bir saray hareminden bir mektep kürsüsüne yükselten hayatın kimbilir ne hayret verici safhaları vardı?

Ve kimbilir, Habeşistan köylerinde, esirci ellerinde, saray haremlerinde, ne ürpertici maceralara, ne hazin, ne eşsiz hâdiselere kahraman olmuş, neler duymuş, görmüştü?

Ve nihayet bugün, birçok şiirlerine muhatap olan "kadın„ hakkında neler düşünüyor, neler duyuyordu? Onun kırık, harap yüreğini, hayata bağlıyan en büyük sevgi, en büyük ümit, en büyük sır neydi?

Ona sormak istediğim suallerin hepsi, bana ayni derecede cazip görünüyordu.

Fakat acaba onunla konuşabilecek miydim? Konuştuğum takdirde, cevaplarını merak ettiğim bu suallerin hepsini sormak cesaretini bulabilecek miydim?

Ve Tahsin Nejat, bütün suallerime ifşakâr bir samimiyetle cevap verecek miydi?

İlk teşebbüsümün neticesiz kalışından sonra, beni en fazla düşündüren sualler, bu sonunculardı.

Fakat onunla konuştum. Ve sorabildiğim bütün sualler, ümidlerimden daha zengin cevaplara kavuştu!

* * *

Eğer kendimi mecbur saymasaydım, Tahsin Nejatla nasıl konuşabildiğimi anlatmak lüzumunu duymıyacak, sadece dinlediklerimi yazmakla iktifa edecektim.

YAZ...
N A...
SADU...

Fakat Ta... jatla konuş... başvurduğu... - yazmıya ... yecek dere... sit olduğu... kısaca anla... tiyacını duy... Çünkü bu... mak bana, ... feyi yerine... mek fırsatı... dıracak : ...

Dostu... Muhtar Al... Nejatın en yakın dostlarında... Ve ben, Tahsin Nejatın evine... Muhtar Alusun dostu sıfatıyle... dildim.

Sermet Muhtar Alus, ismi... tuttu. Ve bu suretle, beni şa... mıyan Tahsin Nejadı "iğfal„ m... işlediğim cürme iştirak etti! ...

Tahsin Nejat, benimle ko... bir gazeteci olabileceğimi ak... getirmemişti.

Ben bunu, onun, bir ga... nında kördüğüm kesilen dili... diğine serbest bırakışından a...

Fakat ben, Tahsin Neja... bir dostuna itimat ederek ... bu zararsız ihtiyatsızlığı suii... mekten kendimi alamıyacağı...

Benim için, Tahsin Nejatı... diklerimi yazmak isteği de... Nejatla konuşmak hevesi ka... mez bir arzuydu.

Tahsin Nejat, kendisini ... mak arzusuyle başvurduğum ... hileyi mazur görecektir sanı...

Çünkü ben, onun romantik... hayatında rastladığı hilekârla... rarsızıyım!.

* * *

Sermet Muhtar Alusla biri... sin Nejatla konuşmağa gide... rulması müşkül suallerimi, en ... sız, en yumuşak ve en maske... lerin kalıbına dökmeğe çaba...

Tahsin Nejadın evi, Erenk... üzerindeki bahçelerden birini... tu köşesinde idi.

Ve kalın gövdeli, uzun bo... ların gölgesine gizlenmiş ... ahşap ve eski evin yapraklar...

?

YAZ

N A

SADU

Fakat Ta
jatla konuş
başvurduğu
- yazmıya
yecek dere
sit olduğu
kısaca anla
tiyacını duy
Çünkü bu
mak bana,
feyi yerine
mek fırsatı
dıracak :
Dostu
Muhtar Al
akın dostlarından
sin Nejatın evine
un dostu sıfatıyle
uhtar Alus, ismi
suretle, beni şah
Nejadı "iğfal„
me iştirak etti!
ejat, benimle ko
olabileceğimi ak
, onun, bir gar
üm kesilen dili
t bırakışından
, Tahsin Nejad
itimat ederek
htiyatsızlığı suii
limi alamıyacağı
n, Tahsin Nejatt
zmak isteği de
şmak hevesi ka
ydu.
ejat, kendisini
le başvurduğum
görecektir sanır
n, onun romantik
tladığı hilekârla

***

uhtar Alusla bir
konuşmağa gide
ül suallerimi, en
şak ve en maske
dökmeğe çaba
jadın evi, Erenk
hçelerden birin
idi.
övdeli, uzun bo
ine gizlenmiş
evin yaprakları

inen kapalı pancurları, insanlara mamak için yumulmuş birer bedbin ine benziyordu.

Tahsin Nejat bizi, kabuğunun içine ilmiş bir kaplumbağa gibi ağaçların nuna sığınmış olan evinin çalışma sında karşıladı. Bu oda, o münzevi n en sakin, en sessiz köşesiydi. Arabaların, otomobillerin ve caddede oynaşan çocukların müz'iç sesleri, odanın sükûnuna tasallut edemedu.

Vakit ikindiye yakındı. Sıcak yaz eşi, evsiz, geniş ve yeşil bir sahaya an bu odanın her köşesini pembe, nis bir ışıkla doldurmuştu.

Odanın, üç koltuktan, bir yazıhalen bir uddan başka bütün eşyaı, Tahsin Nejadın en yakın arkadaş, yani kitapları teşkil ediyordu. Tahsin Nejadın evindeki canyolları da, simsiyah tombul bir kediden o kedinin uzun parlak tüyleri kadar ah ve parlak tenli bir zenci bacıdan retti.

Tahsin Nejat, evin içinde, gölgesini e kimseye çarptırmadan dolaşan o zlûm kadına:

— Bacı... dedi... Bize üç tane kahve pıver!..

Tahsin Nejada baktım:

İçin için kızarmış ekmek kabuğu gindeki yüzünde derin kırışıkların e gideremediği bir masumiyet ve kâret vardı.

Anasının karnından alınmış bir oğın tüyleri kadar parlak kıvırcık ve çıl saçları, tertemiz yüzüne; fenalık şünemiyecek yaşta bir çocuk simaın yumuşaklığını vermişti.

Kalın dudakları, tatlı ve şikâyetsiz r küskünlükle büzülmüştü.

Küçük, zeki, parlak gözleri, bol klı iki ampul gibi yanıyor ve yüzüne ndırıcı bir aydınlık veriyordu.

İncecik sesinin ahenginde yürek ırkucu bir müessiriyet vardı: Kahkaları bile, munisleştirilmiş birer hıçrığı andırıyordu. Hayatın bütün ırbelerine rağmen yıkılmamış bulunanın temiz gururu, bu masum başa, diasız, fakat vakur bir diklik vermişti.

Ayni haklı gurur, çok uzun boynunun ıküntüsüzlüğünde ve geniş göğsünün abarıklığında da okunuyordu.

Beni, bütün tecrübelerinin aksini ınretmesine rağmen hiçbir şeyden e hiç kimseden şüphelenmiye tenezzül tmiyen bir insan emniyetile ve samiiyetile karşılamıştı. Bize evvelâ hadan, sonra, kedisinden, daha sonra acısından ve nihayet kendinden bahetti.

Böyle durmadan söyleyişinden, konuşmak ihtiyacında olduğu belliydi.

Ben, daima ketumiyeti tercih eden Tahsin Nejadın bu kadar geveze kesilivermesine hiç şaşmadım.

Bilâkis, onu, gevezelik ihtiyacı veren bir haletiruhiye içinde bulmak, bana hodbin bir zevk bile verdi:

Çünkü onu, belki istediğimden fazla söyletebilecektim.

Bacının getirdiği kahveler dağılırken açılan edebiyat, şiir ve musiki bahsi, bizi uzun müddet oyaladı. Tahsin Nejat Özdilerin bu bahislerdeki fikirleri de şahsiyeti kadar orijinaldi.

Fakat "orijinal fikir„ kıtlığına kıran girmediği için, ben, Tahsin Nejadı daha alâka uyandırıcı mevzulara geçirmek fırsatını kolluyordum.

Bir tesadüf, benim bu fırsata kavuşmamı kolaylaştırdı: şiirden bahsolunurken Sermet Muhtar Alus, Tahsin Nejattan kendi mısralarını dinlemek istemişdi.

Bu ricayı yerine getirmek için, ısrar beklemiyecek kadar mütevazi davranan Tahsin Nejattan dinlediğimiz son mısralar şunlardı:

Yadında mı ey kadın, bir gün seninle çamda,
Gülüşüyor, geziyor, eğleniyordük mahrem!
Ve o zaman demiştim sana: "Ey nuru emel,
Değil dünya, beni senden ayırmaz belki ecel!„

Kaleminden çıkan bu mısraları, hicaba benziyen bir tereddüdle okuyan Tahsin Nejat; siyah deri kaplı küçük kalın defterini yazı masasının üzerine attı. Ve:

— Şimdi, dedi, kendi kendinize:

"— Acaba, diyeceksiniz, bu kısır adam, kadından bahsetmek ilhamını nereden buluyor?

Bir cevap vermek arzusiyle yutkundum. Fakat simasında muztarip bir istihza beliren Tahsin Nejat, bu mevzuda teselli almıya tenezzül etmiyecek kadar mağrurdu. Benim söz söylememe fırsat vermedi:

— Böyle düşünmekte haklısınız! Dedi!.. Çünki: Aşk olmayınca meşk olmaz! derler...

Sonra, ciddileşen yüzünde, bir dava müdafaa eden insanların vekarı belirdi:

Beni bir meydana götürdüler iki ayağımı iplerle iki direğe bağladılar. Ve sonra

— Fakat, dedi; sorarım size: Bir insana, felâketler, mahrumiyetler kadar ilham verebilen ne vardır?

Hangi kamçı, bir insanın duygularını ıstırap ve mahrumiyet kadar şahlandırabilir?

Hem "biz„, kadını, tıpkı tabiatı, mehtabı, denizi, çiçeği sever gibi severiz. Yani "Cemal âşığı„ yız biz. Sonra unutmayın ki, insan, elinde olmıyan altına, cebindeki pırlantadan fazla kıymet verir. Bu itibarla biz, kadının kıymetini daha mütehassir bir yürekle idrak ederiz!

Maamafih, "bizim„ içimizde, bu aşkı çok ileriye vardıranlar da yok değildir. Sarayda bulunduğum sıralarda, birçok aşk faciaları dinlemiştim. İşittiğime göre, aşk yüzünden intihar etmiş haremağaları bile varmış. Fakat ben bu gayritabiî ifratı, kısırlığın şuur üzerindeki suitesiri sayıyorum. Çünkü kısır bir adamın bir kadından sevgi dilenmesi, gömleksiz bir fıkaranın saray istemesi, ihtiyar bir insanın «gençlik» beklemesi kadar mantıksız bir hülyadır.

Hem düyada sevilecek şey mi yok? Tabiat, bize bütün mahrumiyetlerimizi unutturacak kadar zengin ve emsalsiz bir nimet değil midir?

Güya, aşk uğrunda intihar eden haremağalarından bazıları, sevdikleri kadınlardan mukabele de görmüşler!..

Bence o biçareler, eğlence edinilmeyi, sevilmek sanacak kadar gaflet göstermişlerdir.

Düşünün bir kere: Bir saray hareminde yaşıyan Sultan, kırk kilit altındadır. Onun bütün hülyası, bu kırk kapının dışında kalan hayata kavuşmaktır. Fakat bu kadın, bu hülyasına kavuşacağı güne kadar neyle oyalansın? Neyle eğlensin? Ayaklanan cinsî heveslerini nasıl yatıştırsın?

Haremağası, kırk kilit altında yaşıyan Sultanların haremindeki mahlûkların erkeğe en yakın olanıdır. İçine erkek girmiyen bu âlemde haremağası koyunun bulunmadığı yerdeki keçi yerine geçer.

Bu, ezelî "ikame„ kanununun tabiî bir neticesidir.

Fakat, haremağasının sultandan gördüğü bu gayri tabiî mukabele, bittabi muvakkattir. Sultanın hürriyete kavuşmasile, haremağasının sukutu hayale ve felâkete uğraması bir olur. Ve kendisine gösterilen teslimiyetin samimiyetine aldanan haremağası, bu hazin gafletinin intikamını kendisinden alır!..

Maamafih, hürriyete kavuştukları halde, haremağalarıyle sevişmeye devametmiş sultanlar, cariyeler de hiç görülmemiş değildir. Onlar, ya haremde başlıyan o gayri tabiî muaşakanın ve münasebetin yarım zevkine iyice alışmışlardır, yahut ta, çok biçare bir âşığın intiharına razı olamıyacak derecede merhametlidirler!.

Tahsin Nejat Özdiler, çok tecrübeli ve çok münevver bir insan salâhiyetiyle, bu hazin tahlili yaparken, hayatının en büyük mahrumiyetinden bile şikâyet etmiyecek kadar mağrur davranıyor. Okadar ki, kendisinin, bahsettiği bu talihsiz insan zümresine dahil bulunmadığını sanacağım geliyor. Ve bu zafa kapılmanın verdiği cesaretle soruyorum:

— "Onlar„ nerelerden, nasıl getirilirlerdi üstad?

Bu sual, Tahsin Nejadın yüzünü, kırılmış bir kemik acısı gibi kırıştırdı.

İkindi güneşinin cılız ışıklarından yavaş yavaş mahrum kalmıya başlıyan çayıra baktı. O anda, o bomboş çayırda, kimbilir neler gürüyordu?

İhtimal koskoca Habeşistan, bütün şehirleri, bütün köyleri, bütün hususiyetleri, bütün talihsizlikleri, bütün mahrumiyetleri, bütün güzellikleri ve öksüz tarihinin bütün felâketlerile şu çayırın daracık dekoru içine sığıvermişti!

Hatırlıyorum: Zavallı Habeşistanın, faşist mahmuzlarından medeniyetin çiftesini yediği günlerde idi. Tahsin Nejat, yüreğinin olanca kinini, isyanını, şu mısralara dökmüştü:

" Meydan senin artık, deri yüz, göz, kafa patlat,
" Müstemlekeler halkını sür, kamçını şaklat!
" El yurtlarına göz dikip aç kurt gibi çullan,
" Zeplinlerini, tankını cellât gibi kullan!
" Silâhları terketme„ sözü zırva, palavra,
" Tahlisi beşer maskesi bir kanlı paçavra!...
" Milyarca yürekten sızan alkan seni boğsun,
" Matemli güneş, çehrene katran gibi doğsun!„

Şimdi, bu mısraları ilham eden o asil isyanı ve kini, Tahsin Nejadın çayıra dalan gözlerinde daha müessir bir belâgatle okuyorum.

Odaya girmek istiyen karakedisinin aralık duran kapıyı iterken çıkardığı gıcırtı, Tahsin Nejadı daldığı kâbustan uyandırıyor, bize dönüyor ve atlattığı manevî fırtınanın yüzündeki derin izlerini, dâhi bir aktör maharetiyle bir anda gideriyor. Erzurumdan Sütlice mezbahasına getirilen koyun sürülerinden bahseden bir insan lâkaydisi takınıyor ve:

— "Onlar„ ı, diyor, iki suretle getirirler!..

Satılan Habeşlerden bir kısmı, kabile kavgalarında esir düşürülen biçarelerdir.

Oralarda, korkunç bir âdet vardır: Bir kavgayı kazananlar, mağlûp kabile erkeklerinin aleti tenasüllerini, zafer timsali olarak mızraklarının uçlarında taşırlar!..

Erkekliklerini kaybedenlerden bazıları bu korkunç âdete kurban gidenlerdir. Fakat, onlardan yüzde doksanı ölürler!.

Satılan biçareler, sureti mahsusa[...] dım edilenlerdir.

Cünki Habeşistanda, hemci[...] satarak geçinen haydutlar vard[...] lar, küçük çocukları çalıp ka[...] Bir müddet beslerler, sonra had[...] satarlar!..

Tahsin Nejadın yüzünde, [...] şından daha zehirli bir tebessü[...] liriyor:

— Size, diyor, kendi macera[...] latayım da, daha geniş bir fikir [...]

Şimdi, hayal meyal hatırl[...] Mehtaplı bir geceydi. Büyük[...] babam ve iki küçük kardeşim, b[...] den diğer bir köye hicret edi[...] Küçük kardeşlerimden birisi, [...] memede idi. Onu, annem kuc[...] taşıyordu.

Bir aralık, "onlar„ karşımı[...] tılar!.. Hepimiz, yangın alevleri[...] kalmış gibi kaçıştık.

Büyükannemin, annemin, b[...] ve annemin kucağındaki kar[...] ne olduklarını bilmiyorum. B[...] diğer kardeşimi yakalamışlardı[...] bizi kaçırırlarken, yalnız anne[...] yatlarını duyuyordum. Kendi ca[...] kıyıyorlardı? Yoksa bizim felâ[...] mi yanıyordu? Bilmiyorum. F[...] acı feryat, bizi, gittikçe kısıla[...] uzun müddet takip etti.

İçine daldığımız ıssız orma[...] yerinde, kurt sesleri duymıya b[...] Bizi kaçıranlardan birisi, beni kuc[...] taşıyan arkadaşına:

— Bana bak... dedi.. Kurtlar[...] yaklaşınca, o piçi önlerine fırlat. [...] vanlar onunla karınlarını doyuru[...] biz de kaçarız!.

Beni kucağında taşıyan ada[...]

— Budala... dedi... Sen ke[...] cağındakini atsana? O cılız pi[...] alır? Ben kucağımdakini zor [...] rum. Böyle "ağır„ "etli„ [...] "hazır„ mal ziyan edilir mi?

Onlar, bu münakaşayı bir [...] bağlayıncaya kadar kurtlar gö[...] lerdi.

Diğer haydut, küçük kardeşi[...] lıktan uluyan iki vahşî hayvan[...] rine fırlattı!

Hepimiz susmuştuk. Fakat b[...] uzun sürmedi. İkimiz de, yerleri[...] adeta dehşetle sıçradık: Çünkü [...] Nejat gülüyordu, hem de katıla[...] tıpkı bir deli gibi gülüyordu. Bi[...] tesiri içinde bunaltan bir ıstırap[...] kahkahalara geçiş, hayret ve[...] enerji mucizesiydi. Fakat, se[...] yırtan bu kahkahalar, Habeş o[...] da kurtlara paralatılan küçücük [...] ğun feryadından bile ürpertici i[...]

Tahsin Nejat;

"— Ondan sonra, dedi, tıpk[...] tana düşmüş fıkara malı gibi el[...]

Mensur Şiirler :

SÖYLİYEN KALBİMDİR

: 24

Yazan : TEVFİK TANYOAÇ

u sapsarı yüz, o cam bakışlar ne ?. Sıcak ellerin buz gibi. Göğsünde bin, artık kanatlarını çırpmıyor. Upuzun an ve her göze batan keskin bir çizgi in ?.

Sana, hakikatin altın anahtarı diye an bile; senden bir canavar gibi ür- yor.

Saçların, bazan bir kara düşünce gibi siyahtır! bazan, bir nur demeti kadar nbeyaz veya sarı ipek gibi yumuşaktır. Yüzün, fırtınalarla işlenmiştir. Yahut ta nçligin tazeliğile, çocukluğun masumi- ile öğünür, parıldar.

Nasıl görünürsen görün!. korkunç bir ç heykelsin!. Parmakların kaskatıdır. bzın, ufukların kapılarını döven, onları ıran, dile getiren bir irade değildir ık!

Sevgi, bir ışık gibi vücudundan süzü- gitmiştir.

Annen, seni kucağından fırlatıyor. Eşin uzaklaşıyor. Sevgilin kaçıyor.

Sen de uzaklaşıyorsun yavrum, sen de.. sapsarı yüzünde ne bir tiksinme, ne bir ürperme var.

Hatıralar, arkandan bir müddet yol alıyorlar, seni uğurlıyorlar birkaç adım.. Ve sonra, hafıza; seni okunmuş, modası geçmiş bir kitap gibi hiçliğin sepetine silkip atıyor.

Niçin, şefkat, artık seni istemiyor? Niçin, aşk, bağrına basmıyor!..

Ve arkadaşların yabancıdırlar?.. Hareketten doğan ruh, gözlerini açtığı dakikadanberi bu sükûttan korkuyor, hoş gör.

Dudaklarındaki çiçekleri kimseler görmiyor.. Halbuki onlar, en ihtiraslı koncaların yuvasıdırlar.

Gözlerindeki gölgeler, sabahı söyliyen akşam karaltısıdır. Onlarda ne temiz, ne bulutsuz gökler vardır.

Kaskatı parmaklarındaki yumuşaklığı bilmiyorlar; avuçlarındaki sarı güllerin kokusunu duymıyorlarsa yine hoş gör.

Nefesin mi yok?. Ya bu rüzgârlar nedir?. Ak saçların, papatyaların, zambakların rüyası değil midir?.

Başlarında bir kartal gibi dolaşan bulutların, damarlarındaki kan olduğunu bilmiyorlar diye gücenme!. Emi ?.

Korkma; ben seni her zaman bağrıma basarım. Sevdiğim hayatın kendisi değil misin.

Gecenin koynunda uyuyan yıldızlar ve doğacak hâdiseler gibi göğsümde uyu!.

Bu arkadaşlığıma senden bir tek karşılık istiyorum :

Parlak saçlarınla, diri ve hulyalı gözlerinle gel !.

Arzuların hıçkırarak ağladığını ve yaşarmanın cılız bir mum gibi söndüğünü söylemeden gel !.

Beyaz saçlarını İlâhlar, bir fazilet tacı diye taşısın.

Yalvarırım, beyaz saçlarla gelme!. Gecenin yorganı içinde gündüzün dinlendiğini nasıl biliyorsam, siyah veya kumral bulutlarının kucağındaki lekesiz fazileti de tanıyorum.

Dudaklarındaki çiçekler üşümüşler mi? Ziyanı yok, nefesimle ısıtırım. Solmuşlar mı?. Damarlarımdaki kanın rengi ne güne duruyor..

Gözlerini elimle yumacağım, rüyan uçmasın diye... Seni bıraktılar mı ? Istırap çekme. Ben onu çok iyi tanırım, ruhu kemiren bu kurdu.

Kalbim, kâinatı kucaklarken; bakışlarım, yıldızları saran bir ağken ve damarlarımda sevgi güneşleri birer küreyve olup çağlarken gel !.

Bakir ve yüksek ihtirasların saçlarını yolduğunu; başarmanın bir köle gibi süründüğünü göstermeden sapsarı yüzünle, camlaşmış bakışlarınla fakat, genç başını göğsüme dayamak için gel, saçlarına kırmızı güllerden bir çelenk takacağım. Yüzünde yeni doğan tebessümü saklıyacağım.

---

laşmıya başladım. Her girdiğim benimsiyor, her kucağına oturdum kadının boynuna :

— Anne! diye sarılıyordum. Fakat na rağmen, satılmaktan kurtulamıyor, on beş günde bir "ana" değiştiordum.

Bir seferinde, beni esir pazarında zayedeye çıkardılar.

Burada insanlar, tıpkı tavuk pazadaki hayvanlar gibi haraç mezat lıyordu. Fakat bana pey süren madı. Meğer ameliyat edilmiş olan, daha çok müşteri buluyormuş. inki çoğumuza gördürülecek vazife ray haremlerinde, çoban köpekleri bi sultan bekçiliği yapmakmış. Bu zifenin bize emniyetle verilebilmesi n, tasallût kabiliyetinden mahrum ilmemiz lâzımmış.

Ogün, esir pazarında müşterisiz kalık, benim için çok feci oldu: Ertesi bah, beni bir meydana götürdüler, ayağımı, iplerle iki direğe bağlalar. Ağzımı bir bezle iyice tıkadılar o anda ben, ömrümün en korkunç sını sesimi çıkaramadan, haykıradan çektim. Kangran olmaması için, taze yaranın üzerine döktükleri kızn yağın acısıyle nasıl çıldırmadığıma lâ şaşıyorum!

Engizisyon işkencelerini mumla aratan bu korkunç ameliyatla hadım edildikten sonra, kıymetim artmıştı!

Satıla satıla Habeşistandan Hicaza, oradan Mekkeye, Mekkeden Tunusa, Tunustan Cezayire, Cezayirden de Yemene götürüldüm ve nihayet Hüdeyde mutasarrıfı Celâl paşanın malı oldum.

Esirciler bizi para mukabilinde değil, mübadele usuliyle satarlardı. Bizi verirler, mukabilimizde, ya sabun kalıbı şeklinde kaya tuzları, yahut ta sürahi, tabak, fincan, kumaş ve saire alırlardı.

Bana o zamana kadar biçilen en yüksek paha, 300 kalıp tuzdu. Fakat Celâl Paşa beni çok pahalı satın almıştı. Çünki sonradan öğrendim ki esircilere beni almak için tam üç düzine tabak, üç düzine fincan ve on iki tane de kristal sürahi vermiş!

Bu feci macerayı bir mizahî hikâye gibi anlatan Tahsin Nejat Özdiler, acı acı gülüyor ve:

"— Şimdi, diyor, on para etmem! Fakat o zaman eyey kıymetli imişim! Sonra ciddileşerek ilâve ediyor:

— İstanbula, Celâl paşayle birlikte geldim. Bugünkü mütevazi mevkiimi de ona borçluyum.

Paşa öldükten sonra saraya girdim. Ve onun vasiyeti sayesinde, tahsilimi idadî derecesine yükselttim!

Hayatının hülâsasını yaparken, geçmiş yılların acısını bir daha duymak, otuz yıllık muallimi, üç bin ders vermiş kadar yormuştu :

— Üstad, dedim, günün birinde hayatınızın romanını yazarsanız, adını ne koyarsınız ?

O, hiç düşünmeden :

— "Feryat!" dedi!..

Sonra hafızasına hücum eden hatıraların bunaltıcı istilâsından kaçar gibi yerinden kalktı, pencereye yaklaştı.

Erenköyüne yavaş yavaş çöken sinsi yaz akşamının koyu esmer dili, odanın içindeki son ışık zerrelerini de yalayıp silmişti.

Tahsin Nejat:

— Evet... dedi, romanımın ismini "Feryat" koyardım... Çünkü anamın ve küçük kardeşimin feryatlarında, insan ruhunun bütün ıstırapları vardı.

Bugün halâ, ne zaman bir çocuk, bir kadın feryadı duysam....

Bu cümle bir hıçkırıkla kesildi. Gururunu ıstıraplarından bile üstün tutan asil muallim, gözlerinden kopan iki iri damlayı zaptedememenin isyanile içini çekti. Ve :

"— Böyle oluyorum işte!" dedi!

Yarım Ayın yeni tahrir arkadaşlarından :

ÖMER RIZA DOĞRUL

Bir Tezyife Karş

Şehir tiyatrosu aktörlerinden Vasfi Rıza Zobu'nu bir yevmî gazetede neşretmiye muvaffak olduğ mütecavizane bir yazısı, muharrirlerimiz arasınd çok derin bir teessüf uyandırmıştır. Ömer Rız Doğrul ve Naci Sadullahın bu yazıları haklı bi teessüfün ifadesidir.

Yazı yazmak, sanatların en gücü, en ağırı ve en mesuliyetlisidir. Gerçi eline kalem geçirenlerin çoğu bu güçlükleri mühimsemek istemez, ve yazı mesulitine karşı lâubalilik göstermeyi, koltuk kaartmabğa değer bir zafer saymağa da özenirler; fakat kalem derhal onlardan intikam alır. Çünkü, dünyada kalem kadar keskin ve kalem kadar kin güder, öç almakta gecikmez bir kılıç yoktur. Onu kullanmak bilmiyenler, onu taşımanın mesuliyetini tanımıyanlar, günün birinde o kılıcın parmaklarını doğradığını görürler. Öteden beri doğru söylenen doğru bir söz vardır : «Kılıcın açtığı yaralar kapanır, fakat kalemin açtığı yaralar asla onulmaz.» Hele insanlar bu çeşit yaraları, kendi varlıklarında açarlarsa, belki de bir daha iflâh olmazlar.

Doğrusunu isterseniz Vasfi Rızayı, kalemi bu şekilde kullananlar arasında görmek istemezdim. Sahnemizin bu değerli elemanından hem kalem kullanmanın mesuliyetini tanıması, hem kalem erbabına saygı göstermeyi bilmesi beklenirdi. Çünkü onun sanatı, en geniş ölçüde yazıcılığa, hem de yazının en güzeline, en iyisine, en özlüsüne ve en verimlisine dayanır. Yazı sanatına bu kadar sıkıfıkı bağlı olan bir arkadaşımızın, yazıcılık mesleğini tezyif yolunda kalem oynatması, zannederim ki insanın, bindiği dalı kesmesine benzer.

***

Vasfi Rıza Son Postaya «Kafdağının arkası» adını taşıyan bir seyahat tefrikası yazıyor. Arada Gümüşhaneli bir gazeteci arkadaşla münakaşaya girişiyor, fakat bu gazeteci arkadaşımıza cevap verirken bakınız neler söylüyor :

«Sizin gibi, aylıkla tutulmuş bir gazete memuru değilim... Yaz günlerimin tatil ile geçen boş saatlerinde yazı yazarım. ... gazeteye rastgele yazı yazmak bir marifet değil ki bu işle böbürleneyim. Galiba siz, kendinizi yazıcılığınızdan dolayı marifet erbabından zannediyor ve ileri geri lâf etmekte kendinizde bir hak buluyorsunuz..»

Vasfı Rızanın bu birkaç satırlık yazısı yalnız muhatabına münhasır kalsaydı münakaşaya karışmak için kendimizde bir hak bulmazdık. Fakat Vasfi Rıza, gazetecilik mesleğini marifet saymadığını, gazetelere yazı yazmayı gayet hor bir iş gördüğünü, aylık mukabilinde gazetecilik yapmayı âdeta iğrenç bir meşguliyet tanıdığını anlattığından, bu mesleğin şeref ve vekarına, onun yalnız bir marifet değil, pek yüksek bir marifet olduğuna inanan bizlerin de bu işe karışmamız icap etmiştir.

Vasfi Rızaya herşeyden evvel şunu hatırlatmak isterim ki yazıcılık, kendi yazısından anlaşıldığı gibi kalemi mürekkebe daldırıp akla eseni, ağıza geleni karalamak değildir. Meseleyi dallandırıp budaklandırmamak için Vasfiye şunu söyliyeyim ki, insan bir seyahat eseri yazmadan evvel, hiç olmazsa bu yolda yazı yazmanın edebini öğrenmek üzre beş on seyyahın eserini dikkatle okuması, sonra kendi gördüklerini en güzel ve mevzua en uygun dil ile anlatmak için çalışması, çalıştıktan sonra bu işten anlar kimselere danışması lâzımdır. İşin en asgarî zahmeti budur. Yoksa, kendi dediği gibi rastgele yazı yazmak bir marifet değildir. Kendisi de herşeyden evvel bu rastgele marifeti göstermekten çekinmeli idi. Vasfi Rıza rastgele yazı yazdığını söylemekle, yazı müessesesine küfretmiştir. Aynı sözlerle, kendi mesleğindeki vaziyetini ifade etmiş olsaydı, acaba bütün meslek arkadaşları tarafından nasıl karşılanırdı? Ve nasıl karşılanması icap ederdi?

Fakat ben, Vasfi Rızayı herşeye rağmen muahaze etmek istemiyorum. Çünkü Vasfi Rıza :

«Ben rastgele yazı yazan ve yazı yazmayı bir marifet saymıyan bir adamım. Ben bir seyahat yaptım. Gördüklerimi, geçirdiklerimi anlatmak istedim. Belki iyi, belki fena anlattım. Fena ise kalemimin pürüzlerini ayıklamak, yazımı alanlara düşerdi.»

Diyebilir. Ve Vasfi Rıza, n yazı yazmak, gelişigüzel söylemel lediklerile nelere dokunduğunu f mek gibi suçlarını affettiremese olmazsa vücuda getirdiği fena tesi letebilir. Fakat bizi en çok rahats nokta, Vasfinin yazılarına sahne ol daşımızın kendi mesleğine gösterd sasiyetsizliktir. Bu arkadaşımızın s de, muharrirleri de bizim şartlarımız yetişmiş, yani aylık ve ücret alan yazmış muharrirlerdir. Acaba bu larımız neden dolayı, yazı yazara ve ücret almayı hor gördüğünü Vasfi Rıza ile beraber hareket ed

Acaba Vasfi Rızayı yazıya al için ona böyle bir telkinde mi bulu

Yoksa Vasfiye pek hor bir ücr diler de, ona yazı mukabilinde k ücretlerin hakir olduğunu mu göste

Şüphe yok ki bu ihtimallerin varit değildir. O halde Vasfinin, ğı hürmete değer bir marifet say neden ileri geliyor?

Bizzat Vasfinin, bunu bize iza sini bekliyoruz.

Fakat Vasfinin yazısına sah arkadaşımız, acaba ne için Vasfin sına dikkat etmedi? Vasfinin han olursa olsun püskürdüğü tezyifleri ledi?

Aralarında fikir iştiraki varsa, iştirakine karşı herkesten evvel o deki arkadaşlarımızın şeref ve h lerini müdafaa etmeleri icap etme

Bir gazete bütün yazıcılar zü «Siz rastgele yazı yazan adam Bu da değersiz bir marifettir. kalem alan kimse bunu başarabilir bir sesi kısmağa ve bir kalemi teşebbüs etmezse: bunu meslek hassasiyetsizlik saymak, herhalde balâğa teşkil etmez.

Vasfiye çok rica ederim : Bir daha topumuzu tezyif etsin. Hem fasında daha çok ağır, daha sözler söylesin, belki bu sayede larını karaladığı gazetenin mesle siyetini uyandırmak gibi bir hi şarmış olur!.

KİMİSİ MEYHANECİLİK, KİMİSİ BİLETCİLİK, KİMİSİ TERZİLİK, KİMİSİ DE YAZICILIK EDEN ŞEHİR TİYATROSU SAN'ATKÂRLARINDAN BİRİNİN DEVİRDİĞİ ÇAMLAR!

Yazan: NACİ SADULLAH

Muammer, şeker fabrikasına memur olmuştu. Ondan bir haylı evvel, Raşit Rıza, meyhane işletiyordu. Şimdi de Bayan Saniye terziliğe başladı. Hazımla Mahmut piyango bileti satıyorlar. Ve Vasfi Rıza da yazı yazmaya heves ediyor.

Ben, bu san'atkârların, kendilerine başka birer iş araştırmalarına şaşmadım. Çünkü henüz kendilerine tekaüt maaşı bağlanmamış olan, ve sahnede yarım asır barınamıyacaklarını kestiren bu iz'anlı san'atkârların, iş işten geçmeden istikbal tasasına düşmeleri çok tabiî görülebilecek bir ferasettir.

Bu itibarladır ki ben, Muammerin, şekerli bir baltaya yapışmasını isabetli bulmuş.. akşamcı dilinden anlıyan Raşit Rızanın, tezgâh başına da, sahneye olduğu kadar yaraşacağından şüphelenmemiştim.

Bayan Saniyenin esvap dikmeyi, esvapsız sahneye çıkmaya tercih edişi de, isabetli bir intihaptı.

Mütemadiyen yahudi taklidi yapan Hazımla Mahmudun, günün birinde bu kurnaz ırkın daha kârlı hareketlerine imrenecekleri muhakkaktı.

Bu bakımdan ben onların İstiklâl caddesinde tüccar rolüne çıkışlarını da pek aykırı bulamadım.

Fakat bunları düşününce, daima « budalâ » rolleri yapan Vasfi Rıza Zobu'nun, Babıâli caddesinde muharrir rolüne çıkıvermesi, meslekî haysiyetime dokundu. Arkadaşların söylediklerine göre, ondaki yazı yazmak hevesi, yeni bir merak değıl, ikide birde nükseden müzmin bir dertmiş.

Ve o, münhal bir sütun buldukça, daima uzun kulağının üstünde gezdirdiği kalemini, «Amme» ezberliyen ahmak paşazade rolünden kalma bir itiyatla, tükrükler ve nükseden hevesini tedaviye çalışırmış.

İnsan bunları öğrenince, şu Zobunun komikliğindeki eşsizliğine bir daha inanıyor. Çünkü mübareğin bu hareketine de gayri ihtiyarî gülüyoruz.

Bu meşhur « komik », şimdi de fırsat bulmuş, Kafdağının arkasında gördüklerini yzıyor. Ben Vasfi Rızanın sade burnunu Kafdağında sanırdım. Meğer, onun gözü de oradaymış..

« Son Posta » nın iki sütununu uzun müddet işgal eden bu yazılara baktıkça, kendi kendime:

« — Acaba, derdim, neler yazar bu Zobu?

Ve acaba onun başkaları tarafından yaratılmış hazır nüktelerle, hazır fikirlerle geçinmiye alışmış olan miras yedi kafacığı, suflörsüz kalınca, ne yapar, ne düşünür ? »

Eğer çalıştığım gazete muvakkaten tatil edilmeseydi bu merakımı gidermeye vakit bulamıyacaktım.

Fakat bu mecburî tatil, bana o kadar bol vakit kazandırdı ki, değil Vasfi Riza Zobunun yazılarını, tarihî tefrikaları, Fatin hocanın raporlarını, kadın, moda sayfalarını, resmî dairelerin müzayede, eksiltme, ihale ilânlarını, hattâ sinama dedikodularını bile okuyorum!

Fakat keşki okumasaymışım. Çünkü onları okuduktan aonra, tevazudan, müsamahadan vazgeçmeyi ve Vasfi Rıza Zobuya, elinde bulunan kalemin Eyüp oyuncağı gibi kullannılamıyacağını anlatmayı, bir vazife sayıyorum.

Vasfi Rıza Zobu, bir kamyon şoförüyle birlikte, İrana gidip gelmiş. Aklı başında bir adamın seyahat merakı, başı aklından iki karış yukarıda bir adamın yazı yazmak hevesinden daha mübahtır. Bu itibarle, ihtimal kendisine gülenlerin sayısını kabartmak isteyen Bay komiğin bu normal seyahatı, romantik bir macera şekline sokuşunu da hoş görelim.

Şimdi, çala kalem doldurduğu sütunlarda, İran yolculuğunda çektiklerini anlata anlata bitiremiyor:

Bazı kasabalarda yatak, bazı nahiyelerde elektrik, bazı köylerde gazete, rakı, bazı yerlerde de yol, gazino, tiyatro, doktor, eczane veya radyo, firijider bulamamış! Oraların bu mahrumiyetleri, bay komiğin istihza damarlarını şahlandırmış. Yazdıklarının her satrında, gözlerinize, hafif, kalın, baylan bir tulûatçı istihzasının paslı çuvaldızları batıyor.

Anlaşılıyor ki Vasfi Rıza Zobu bu yurdun her bucağında, Mecidiye köyündeki villasının konforunu bulacağını umuyor!

halbuki yol, araba, otomobil, eczane, elektrik, otel, gazete, su, süt; değil Şarkî Anadoluda, henüz Boğaziçinin bir çok kıyılarında, Aksarayın birçok semtlerinde, Adaların çoğunda bile yok!

İran yolu üzerindeki köylerden bazılarında yarım kutu kibrit bulmanın bile mümkün olamıyacağını hepimiz biliyoruz.

Fakat bildiğimiz, ve yoketmeye çabaladığımız bu mahrumiyetleri, bir kâşif sevinciyle ortaya dökmenin faydası ne?

Düşünün birkere: Şarkî Anadolunun henüz birçok nimetlerden mahrum bulunan köşelerindesiniz.

Köylüler tarafından kurulmuş bir tiyatro kumpanyasile karşılaşıyorsunuz. Kahve masalarından sahne kurarak, zevkin her çeşidinden mahrum bulunan tertemiz bir halka, bir nebze neşe aşılamaya çalışan bu kumpanya, refahın her türlüsünden mahrumdur. Ve halka fisebilullah neşe vermek istiyen bu kahraman fedailerin zavallılıkları, sefaletleri; sırtını zengin bir belediyeye dayayan Şehir Tiyatrosunu yaz seyahatine çıkan villalı ve otomobilli aktörüne istihza mevzuu oluyor!...

Zobu, yüreği sızlamadan, zavallı köylü Hanifenin pirimadonnalığıyle, Halep çıbanile, soluk basma tuvaletile, eski şapkasile eğlenebiliyor.

Sonra da: « İnşallah... diyor İnkılâbımız, tez günde buraları asrî tiyatrolara kavuşturur! »

Bu şeddeli istihzalarla dolu yazılar, bütün Şarkî Anadoluda olduğu gibi, Gümüş-

NACİ SADULLAH

haneli bir meslektaşta da haklı bir infial uyandırmış.

Bay R. Bozkurt, mensup bulunduğu gazetede, hakarete uğrıyan yurdunun müdafaasını yapmış.

Vasfi Rıza Zobu, ona cevap verirken:

« — Benim diyor, seyahat notlarım bir mizah sütunundan başka birşey değildir.

Ercümend Ekrem, nasıl Meşhedi ile devrialeme çıkmışsa, ben de bir kamyon şoförüyle Iran seyahatine çıktım.»

Yalan değil, yalnız bir farkla:

Üstat Ercümend Ekrem o eserinde, pişkin ve zeki bir Türk delikanlısının gözile, Fransız burjuvazisiyle eğleniyor.

Halbuki Vasfi Rıza Zobunun sakar kalemi, Bir Nevyork burjuvasının gözile yurdun mahrumiyetlerini ıstıraplarını alaya alıyor! ve bizi acınacak halimize güldürmiye yeltenen bu acemi kalem, tabanlarımızın altını değil, yüreklerimizin yarasını gıdıklıyor. Bu hırslandırıcı istihzaya, « mizah » süsü vermek istiyen kurnaz komiğe, zırvanın tevil götüremiyeceğini hatırlatmak isterdim!

Zobu, ayni zate verdiği cevapta :

« — Siz, diyor, benim İstanbul Şehir Tiyatrosu artislerinden olduğumu; tahkikat neticesinde öğrenmişsiniz. Halbuki, Gümüşhanede, dere kenarında bir bahçede beni tanıyanlar çıkmıştı. Ben de o zaman, münevver bir muhitte bulunduğumu sanmıştım. Fakat bu insanların başında bulunan sizin Vasfi Rızanın kim olduğunu tahkikat neticesinde öğrendiğinizi okuyunca, bu zannımda yanıldığımı anladım! »

Görüyor musunuz? İstanbul Şehir Tiyatrosunun salâşında komiklik eden Vasfi Rıza Zobu, ismini ve simasını duymadıgı, öğrenmediği için, Gümüşhaneli vatandaşa cahil damgasını yapıştırıyor!

Bu acayip ithama bakınca, insan, Vasfi Rıza Zobuyu, « kültür » denilen anka kuşunun ta kendisi sanacak!

Hele aynı cevabın şu satırlarında, Vasfi Rıza Zobu üslubunun şımarıklığına affolunmaz bir vüs'at veriyor:

« — Ben, sizin gibi, aylıkla tutulmuş bir gazete memuru değilim. Başka bir meslekle uğraşır, yaz günlerimin tatille geçen boş saatlerinde, arasıra yazı yazarım. Gazeteye yazı yazmak bir marifet değildir ki, bu işle böbürleneyim? Galiba siz kendinizi, yazıcılığınızdan dolayı marifet erbabından zannediyor da, ileri geri lâf etmekte kendinizde bir hak buluyorsunuz!»

Bu cümleleri okuyunca, bu komiği, çok ağır bir derse müstahak görebilirdim. Fakat bu meslege muvakkaten musallât olan bu delikanlıya bu dersi vermeyi, misafirperverlik nezaketine yakıştıramıyoum.

Yalnız kendisine şu kadar söyliyebilirim: Filhakika yazı yazanlar aylıkla tutulmuşlardır. Fakat Şehir Tiyatrosu memurları gibi her verilen rolü becermek mecburiyetinden müstağnidirler. Yazı yazmak, bir marifettir. Hem de budala rolüne çıkmaktan ve operet ezberlemekten çok daha güç bir marifettir. Eğer kendisi de bu marifeti başarmaya ve hiç değilse hatasız cümle karalamaya imreniyorsa, « yaz günlerinin, boş tatil zamanlarını » «arasıra yazı yazmakla » değil, arasıra okumakla geçirsin!

Bayan Saniyenin esvap dikmeyi...,

BAHÇIVANIN AZİZLİĞİ

"Yaşlı bir kadın gençliğe özenirse,
ilâhlar güler ve çalımını bozarlar,,
Hind atalarsözü

Yazan ; İlhan S. TANAR

Belki yalısına dönmüştür. Artık.
— Emirgânda yerleştiğini bi-
orduk ya, Nimet !

— Karısının iki sene evvel öldüğünü
ıhakkak duymuşsundur, Nimet !

Yemek masasının etrafında beş çift
z, "geçmiş günleri hatırlıyoruz,, der gi-
kurnaz ve "geleceği tahmin edebili-
,, gibi müstehzi, araştırıcı bakışlarla Ni-
ıti süzüyordu.

Sükûnetini muhafazaya gayret ederek:

— Tabiî biliyordum.

di. Halbuki bilmiyordu. Ne iki sene
vel karısının öldüğünü, ne de tekrar
nirgândaki yalısında oturduğunu duyma-
ştı. Karşısında, dedikoduya başlamak
n bir ipucu, bir heyecan, bir telâş arı-
n beş kadının mütecessis bakışlarından,
ndeki fırtınayı pek güçlükle gizliyebil-
. Çarpıntıdan tıkanacak gibiydi. Kırk
senelik hayatının bütün muvazenesi,
kûneti bir tek sözle altüst olmuştu.

— Biliyordum ama, galiba unutmuşum
siz söyleyince yeniden duyuyormuşum
bi geldi.

O gece, odasında yalnız kaldığı za-
an uzun uzun aynaya baktı.

— Beni sevdiği zamanki kadar genç
: güzelim.. diye gülümsedi. Fakat ona,
ınçlığimi ve güzelliğimi daha tazeleştir-
kten sonra gideceğim.

Altı ay, o kadar düşkün olduğu sos-
ıte hayatından kendini tamamile çekti.
ıkı bir rejim takip etti. Bir gün sade por-
kal yiyor, ertesi gün yalnız süt içiyor,
elindeki yağları eritmek için her sabah
rmi beş taklak atıyor, karşıki apartman-
an gelen kahkahalara aldırış etmiyerek,
amları açık odada parmaklarının ucuna
asarak zıpzıp zıplayordu. Balo, toplan-
lar, poker, eğlence gözüne görünmüyor-
u; ömrünü gençlik ve güzellik kültürüne
asretmişti.

Her geçen gün, onu maziden uzaklaş-
racak yerde yakınlaştırıyor, yirmi sene
vvelki hatıraları saatine, dakikasına va-
ıncaya kadar bir bir canlanıyordu. İki üç
y sonra, aradan yirmi sene geçtiğini ade-
a unutur gibi oldu. Yaşlı kadın birden-
ire o yirmi üç yaşındaki genç kız şah-
iyetini benimseyivermişti. Görenler: "Ha-
ikulâde güzelleştin, diyorlardı, on sekiz
aşında gibisin.,,

Yirmi sene evvel, bir yazı Emirgân-
la geçirmişlerdi. Aralarında aşka dair bir
ek söz geçmemekle beraber her ikisi de birbirlerini nasıl içleri sızlıyarak, ıstırap gibi harap edici bir hisle sevdiklerini daha ilk tesadüflerinde anlamışlardı. Bütün bir yaz, akşam üzerleri sandalda biribirlerini görmek, konuşmadan yalnız gözlerile selâmlaşarak saatlerce deniz üstünde dolaşmakla saadetin en kuvvetli hazlarını tatmışlardı. Bazı akşamlar, koruluğun renkleri denizi neftileştirdiği saatlerde, iki sandal, kürekleri biribirine değecek kadar yakın dolaşırken, Nimet, beyaz ipek maşlahının yakasını yüzüne siper ederek, sessizce ağlardı ve bazan, ayni saadet yaşlarının Kerimin gözlerinde de parladığını farkederdi. Ekseri geceler, Nimet, yalının, pencereleri açık salonunda piyano çalarken, suya batıp çıkan küreklerin yumuşak şıpırtısını duyarak ürperirdi.

Şimdi, senelerdenberi kapağı açılmamış olan piyanoda o zaman çaldığı parçaları tekrarlıyordu. Her fildişi taşın, her abanoz diyezin altından bir hatıra hortluyordu. O zaman daha bir mektep talebesi olan Kerimin bal rengi gözleri, alnına düşen aynı renkte kıvırcık saçlarının altından mahzun mahzun gülümsüyor: "Neden o yazın sonunda sana yolladığım mektuba cevap vermedin? Niçin benden kaçtın?,, diyordu. Evet, niçin Kerime karşı soğuk durarak, Emirgândan uzaklaşmış, onu içi parçalanırcasına sevdiği halde neden sevmiyor gibi davranarak iki sene sonra bir başkasile evlenmişti? O zaman oldukça sıkıntılı olan ailevî vaziyetlerini kurtarabilmek için, bütün gönül alâkalarından uzak, çekik durmuş değil miydi? Fakat akıl ile irade insanın nihayet hareketlerine hâkim olabilir. Fakat duygularına asla! Ve ekseri hareketlere, aksiyonlara bakarak duyguları tahlil etmekle ne kadar aldanırız. Kendisi evlendikten beş altı sene sonra, Kerimin de uzun bir seyahate çıktığını ve Mısırda evlenip yerleştiğini duymuştu. Kocası ölüp te, yalnız kaldığı zaman, henüz gençti. Birçok izdivaç teklifelerile karşılaştı, fakat hiçbirini kabul etmedi. Ömrünün son senelerini, uzak bir yazın, saçları ve gözleri güneşten renk alan ince yüzlü, genç hayalleberaber geçirecekti.

Ve sonra birdenbire, arkadaşlarından duyduğu haber... Bütün hayatını, plânlarını, temkinini altüst etmişti. Artık yetişir, gençliğindeki gibi duygularile sözleri taban tabana zıt bir insan olmıyacak artık.. Severse, «seviyorum» diyecek kadar cesur şimdi...

***

Altı ay sonra, ince ve zarif endamı, çevik yürüyüşü ile yaşından çok daha küçük göründüğüne kendi de inanmış bir halde Emirgân iskelesine çıktı. İlkbaharın son ayıydı. Koruya çıkan yolun köşesindeki kahvenin salkımları yine ihtiyar çınara sarılmış, taze yosun ve salkım kokuları ortalığı bürümüştü. Rıhtımda çocukların tuttuğu palamutlar, taşlarda kızıl lekeler bırakarak can çekişiyorlardı. Aynı yakıcı güneş, aynı haşmetli sert deniz...

İşte sıra yalılar ve Baltalimanına kıvrılan yoldaki son yalı, Kerimin yalısı.

Yeni boyanmış demir kapıyı iterek bahçeden içeri girerken, kendinden tamamile emin ve sakindi. Kendisini görünce, o bal rengi gözler kimbilir nasıl canlanacak, uzun ayrılık ve ıstırap yıllarının acısıyle muhakkak kendisininki gibi donuklaşmış olan bakışlar nasıl parlıyacaktı.

Karanfillerin fazla goncalarını ayıklıyarak, her filizde tek tomurcuk bırakan genç bahçıvan, onu görünce doğruldu. "Ne istiyorsun?,, der gibi dik dik baktı.

— Kerim Bey evde mi?

— Ha, içerde, nah şu odada - alt katta bahçe üstünde bir odayı gösterdi - yemekten sonra uzandıydı, kim geldi diyeceğiz?

— Sadece, bir eski dost dersin..

Genç bahçıvan içeri girdi. Nimet onun ayak seslerini takip ederek, başının hemen biraz yukarısında, camı açık bir odaya girdiğini ve seslendiğini duydu.

— Beyim, beyim, kalkar mısınız biraz!

Nimet titredi. Cevap veren ses hemen hiç değişmemiş gibiydi.

— Kimmiş?

— İsmini söylemiyor, sizi pek eskiden, çocukluğunuzdan bilirmiş, buruşuk, moruk karının biri...

Uşak, bahçeye döndüğü zaman, meydanda kimseleri bulamadı ve içinden memnun oldu. Çünkü efendisinin uykuda olduğunu, kimseyi kabul edemiyeceğini söylemek ne de olsa biçimsiz kaçacaktı.

Tekrar karanfillerin yanına çömelirken, kendi kendine gülümsedi:

— Bizim efendi de amma tuhaf, karı ihtiyar dedin mi, aman sav gitsin diye başlar.

Ibrahimpaşa Sarayı Münasebetiyle .

TOPKAPI SARAYINDA BİR AŞK MACER

Yazan : İbrahim Hakkı

Hapishane binasının yıkılıp yıkılmaması etrafındaki neşriyat devam ediyor. Vali ve belediye reisinin başkanlığındaki komisyon ilmin ve ihtisasın emrettiği bir neticeye vardı. Tarihçilerin buluşunu, mimarların görüşü teyit etti. Yıkılmasın diyenlerin iddiaları mücerret bir sözden ibarettir. İlim ve vesikayla iddialarını teyidden çok uzak bulunuyorlar. İlme ve ihtisasa hürmet tavsiye edenlerin, verilen bu kararı kabul etmekten başka yapacak birşeyleri yoktur. Buna rağmen neşriyat devam ediyor. Fakat bu neşriyat, benim İbrahim paşa sarayıyla duvar dibi komşuluğundan başka bir münasebeti olmıyan bu harap Kervansaray hakkındaki yazılarımın evrilip çevrilmiş birer hülâsasından başka birşey değildir. Bir mimar, kendi plânının kopya edildiğini ileri sürerek :

— Telif hakkı dava edeyim mi ? Şeklinde bir şaka yapıyordu. Eğer ben de yazılarımı hülâsa halinde kendilerine mal edenlerden intihal davası açsam, muhakkak kazanırım. Bu binanın mukadderatını konuşan komisyonda İbrahimpaşa sarayının günü gününe yapılış tarihini ve adlariyle sanlariyle mimarlarını bulduklarını söyliyenler ve sayısı on beşi geçen «Süleymanname» leri tetkik için yirmi beş gün müsaade istiyenler vardı. Aradan yirmi beş gün geçti. Fakat ortaya benim yazılarımın tekrarlanmasından başka birşey çıkmadı, yalnız - bazısı yanlış olmak şartiyle - hicrî tarihler milâdiye çevrildi, okadar..

Buraya 927 yılında bir saray değil İbrahim ağa evi yapılmıştı. İbrahim ağa paşa ve damat olduktan sonra 930 H. yılında Mısıra gittiği zaman, yeniçerilerin bir kazan kaldırması neticesinde İbrahim paşa sarayının bütün eşyası yağma, kapı ve pencereleri paramparça edilerek kapanın elinde kaldı. Saray ve teferruatı 1070 H. yılında çıkan bir yangında tamamen yandı, bugünkü binada mimar Acem Alisini ve Mımar Sinanı arıyanlar, tuğla ve horasanın nabzını iyi tutamıyanlar ve bu iki inşa malzemesini dillendirmesini bilmiyenlerdir. Bina binbir macerayla karakterini ve asaletini tamamen kaybetmiş ve dejenreleşmiştir. Böyle asil bir tipi temsil etmiş kuru kalabalık, soysuz bir yapının ilâcı kazma olabilir, bugünkü hapishane binasında ve komşularında İbrahimpaşa evinden bir zerre bile kalmadığını söyliyebiliriz. Bu iş etrafında neşriyat yapmak merakına ve hevesine kapılanlara bugün de bu kadar bir mevzu veriyorum. Fakat kendilerini biraz tetebbüe ve okumaya sevketmek için şimdilik mehazlarımı vermiyorum, onları başka bir yazımda metinleriyle beraber ilim ve tarih âleminin gözü önüne sereceğim.

***

Eğer bir saray muhafaza edeceksek işte Topkapı sarayı... Kıymetli ve enerjik müdürünün bütün gayretlerine rağmen tahsisatsızlık yüzünden altlarında tatlı, acı birçok hatıralar saklıyan ve uyutan kubbeleri, damları harıl harıl çöküp gidiyor. Turistik ve tarih bakımından çok enteresan ve mühim köşeleri bulunan harem dairesini henuz ziyaretçilere açamadık. Bir ahır üzerinde titriyenler hassasiyetlerinin birazını da bu saraya ayırsalar çok iyi ederler.

Bu münasebetle Topkapı sarayının bazı köşelerini göstermiye çalışacağım. Topkapı sarayının Giridin LABİRENT denilen yeraltı sarayından daha dolaşık ve daha tehlikeli yerleri vardı. Asırlardanberi içinde kan emilen ve kan dökülen bu LABİRENT, sarayın harem dairesiydi. Bu Labirentin MİNOTAVROS ları da şehvet kuduzu hükûmdarlardı. Giridin Labirentini Atina kahramanlarından TESE bozdu. Topkapı sarayındaki daha büyük eşini de Atatürkün yarattığı Cumhuriyet rejimi yıktı. TESE senede 14 gencin hayatını kurtarmıştı. Cumhuriyet; saray Minotavrosunun salyalı

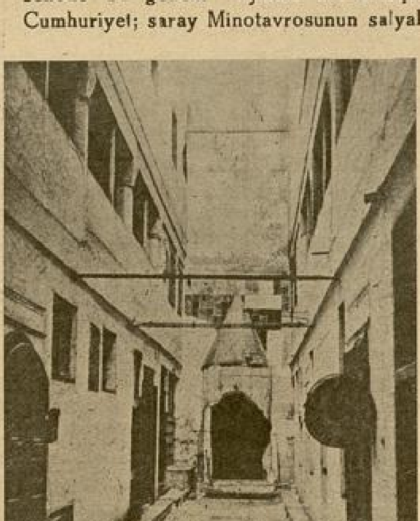

Sarayda Haremağaları dairesi (duvarda davulları halâ durmaktadır)

ağzından koca bir milletin hür mukadderatını aldı.

Şimdi okuyucularıma Topka daki haremin « cariyeler dairesi reyim. MİNOTAVROS'un leşi çıkarıldı. Fakat henuz bu köste sını, bu kanlı Labirenti aşmada bilmek için gezicilerin eline rehb verilecek yumak hazırlanmamışt Labirenti hakikaten ve halâ b Avrupalıların harem meraklarını süslerini pek haklı bulurum. O duvarları ve sık kafesleri arkas nüvis denilen maaşlı tarihçile giremezdi. Orasının esrarını fısıl eritilmiş kurşun akıtılırdı. Hare alanın dili kökünden koparılırd rem bu korku içinde tılsımlı bir kaldı ve itiraf edeyim ki halâ b zülmüş değildir. Aylardanberi rum. « Haremi hümayün » hakkı nilir tek bir satır bile bulamadım mevzu üzerinde bir adamın çalı değildir. Bu, bir heyet veyahut işidir. Haremin bugün ziyaretçil kısmı beşte biri bile değildir. sımları ve en mühimleri halâ t asırların tozu altında uyuyor.

Mozayıkların en eskisini s sarayın en eski kısmını teşkil e yol » açılmamıştır. Türkün san riyle süslü veliaht ve başkadın halâ kapalı, cariyeler kısm sındaki örümcekler halâ a Zülüflü baltacılar kısmı, cenaz yakında açılacağa benzemez, sa rumlarını, bugün sarayda bilen sayısı pek azdır. Son zamanlard çinilerin yüzüne badana çekil ve altın yaldızlı tavanların üst perdeler çivilenmiştir. Müzenin bütün bunları keşfetmiştir. Tal lerek bunların tamamen meyda ması ve gezicilere açılması lâzı

***

Şimdi saraydayız Kubbe lüflü Baltacılar koğuşu kapısı bir demir kapı önünde duruy yılında açılan bu kapının önü kadınları arabalarından indikleri ba kapısı » adı verilmiştir. B girince hemen hareme ayak bas yız. Sarayda kuduran şehvet ve kadınları ve cariyeleri öyle ye mıştır ki MİNOTAVROS'un ka düşmeden onları bulmıya imkâ

…dişah huzuruna ilk defa çıkacak bir cariyeye haremde verilen ders

Araba kapısı bizi üç tarafının duvar…nda altı dolap bulunan bir kubbe altı…karır, burasının adı da «Dolap kubbe» Haremin binbir esrarından birisi bu…, hemen eşikteyken başlıyor. …adaki altı dolaptan ikisinin üs…de kalın kilit halkalarından …ka iki de sağlam kol demiri …dır. Şimdi kübik tarzında boya… bu iki dolap, saray müze ha…konuncıya kadar kutsî bir …k sayılan yeşile boyanmış ve …rlerine de altın kakmalı kilit… vurulmuştu.

İşte sarayın ve saraylıların …kaddes tanıdıkları bu iki dolap, …lardanberi kilitli duruyor ve …se açmıya cesaret edemiyordu. …nki bu iki tılsımlı dolabın için… sevişen bir ağayla güzel bir …iye kaybolmuşlardı. (!) Kitap…a kadar geçen bu evliyalık men…besini dinliyelim:

Sarayın acemi ağalarından «En aşağı» …aretini taşıyan Mehmet ağa; vaktin pa…şahının gözdelerinden bir cariyeyle giz-

Haremi Hümayunda iş gören iki cariye

lice sevişiyormuş. Birgün padişah bunun farkına varmış, kendisine ihanet eden bu ağayla cariyenin cezalarını yine kendisi vermek istemiş, hançerini sıyırmış ve haremin iç kapısında puse teati ederken gördüğü çiftleri kovalamıya başlamış. Zalim kartalın önünde serçe yavruları gibi kaçışan bu çift, kendilerini «dolap kubbe» ye atmışlar. O vakit araba kapısı yokmuş, dolaplara sığınmışlar ve saklanmışlar. Fakat «En aşağı Mehmet» ağanın cübbesinin ucu dolabın dışında kalmış, padişah bileğinde bütün hızını ve kuvvetini toplıyarak hançerini hazırlamış ve dolap kapısını açmıştır. Ancak içeride kimseyi bulamamıştır. Diğer dolaptaki cariye de sırlara karışmış, padişah, bu iki sevgilinin veliliklerine, erginliklerine hükmederek derhal dolapların önünde eğilmiş ve kapılarını kapatarak üzerlerine altın kakmalı kilitler taktırmıştır. O vakittenberi burası mukaddes bir ocak ve mihrap haline girmiştir. Şüphesiz padişahın kovaladığı çift dolaba kaçmış değildi. Kaçan birşey varsa o da,

Topkapısarayı harem dairesinden bir kısmı

afyonun, yıllanmış sert şarapların tesiriyle padişahın aklıydı..

Harem müze olduktan sonra, müze direktörünün açtığı bu keramet yuvalarında örümcek ağlarından başka birşey bulunmamıştır. Bu dolabın, KÖSEM Sultanın öldürülmeden evvel gizlendiği dolap olduğunu söyliyenler de vardır. Fakat Kösem Sultanın nâşını koydukları Kuşhane kapısındaki parmaklıklı yer de bir mukaddes makam sayılır ve her zaman önünde kandil yakılırdı. Halâ parmaklıkları eski yeşil boyasını saklamaktadır. Kösem Sultana suikast ettikleri iddiasiyle boğazlanan kırk kişinin cesetleri de haremde, Kuşhane önüne gömülmüştü. Maamafih bunların gömüldükleri yerde saraylılar ihtilafa düşüyorlar.

*
* *

Dolap kubbedeki dolaba, tarihin nak-

Haremi Hümayunda hizmet eden iki cariye

lettiğine göre çarşıdan saray kadınları için muhayyer alınan eşya konurdu. Eğer bu eşya kadın efendiler ve cariyeler tarafından beyenilmezse iade edilirdi. Dolapların ikisinde de haremin vakıf defterleri saklanırdı.

*
* *

Haremde böyle gizli dolaplar, merdivenler pek çoktur. Hele haremin altı tam bir köstebek yuvasıdır. Senelerdenberi sarayda memurluk yapan rehberim bile bazı yolları ve kapıları bulamıyor ve beraberce kaybolma tehlikesi geçiriyorduk. Dolap kubbenin, Yavuzun Mısırdan getirdiği tunç kapısından içeri girdikten sonra kubbealtı, ak ağalar, haremağaları, Darüssaade ağası dairelerini ve nöbet yerini ve daha birçok bölmelerini ve kapıları geçince bugün ziyaretçilere açılmıyan cariyeler dairesine geliyoruz. Esrarlı maceralarla dolu olan bu daireyi de başka birgün gezeriz.

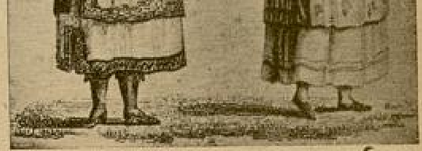

Harem dairesinin sofra hizmetinde çalışanlar

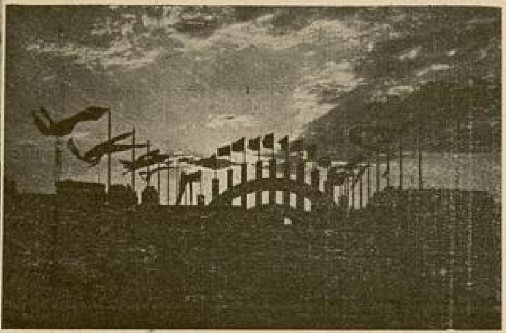

İZMİR FUARINI

MUVAFFAKİYETLE HAZIRLIYANLAR

●

Yazan : Niyazi ACUN

●

İzmire varırvarmaz ilk işim, İzmiri bir mamureye çevirmek için geceli gündüzlü yorulmak bilmeden çalışan ve İzmirlilerin kendisini büyük bir aşk ile severek hürmet ettikleri Belediye reisi Bay Behcet Uz'u ziyaret etmek oldu.

Dar sokaklardan geçtim. Yine dar bir sokağın içinde bir heyûlâ gibi yükselen, içinde verilen kararlarla hergün güzelleşen ve medenî ihtiyaçlarını tamamlıyan İzmirin belediye binasının içini kalabalık görünce hayret ettim!

Acaba, yanlış olmasın? diye bir an mütereddit kaldım.. Eğer oda kapılarının üzerlerinde belediye daire isimleri olmasa idi; kendimi yanlışlıkla İstanbul Adliye binasında zannetmekte olduğuma inanmış olacaktım.

Birinci kata çıktım. Merdivenin karşısında, sol taraftaki odaya girdim.

***

Bu oda, İzmirin kıymetli Belediye reisi Bay Behcet Uz'un odasıdır.

Kendisi; oda pencerelerinden akşam güneşinin kızıllıkları akseden büyük kristal yazıhanesinin başında idi.

Behcet Uz'un odası o kadar temiz ki.. temiz olduğu kadar sade ve mütevazi döşenmiş: Duvarlarında Ulu Önder "Atatürk" ün, Başvekilin ağrandisman resimleri ve yazıhanelerinin arkasındaki duvarlarda İzmirin yeni imar plânını gösteren büyük bir harita...

Gazetecilere karşı çok büyük misafirperverlikte bulunan Behcet Uz'u burada selâmlamayı bir vecibe bilirim.

O, medenî bir cemiyet hayatında gazetecinin sosyal vazifelerini çok iyi anlamış münevverlerimizin ön safında gelmektedir.

Onun ciddî, müsbet ve samimî sözlerini dinledikçe, İzmirin ılık havasına pek çabuk ısınmıştım.

Odasına girdiğim vakit, birkaç esnafa evlerinin damlarını, dükkânlarının yayakaldırımlarını, zarar görmeden yapmak için belediyenin bu yeni kararlarını nasıl tatbik edebileceklerini anlatıyordu.

Genç ve sıhhatli, saçları alabros kesilmiş Dr. Behcet Uz'u İzmirlilerin neden bu kadar çok sevdiklerini şimdi anladım.

İzmiri bir mamureye çevirmek için geceli gündüzlü yorulmak bilmeden çalışan ve İzmirlilerin kendisini büyük bir aşk ile severek hürmet ettikleri Belediye reisi Bay Behcet UZ

Düşününüz bir kere; Behc[...] İzmir halkını temizliğe, doğrul[...] lışmağa, intizama alıştırmış; yani, [...] muasır garp şehircilik hayatını [...] halkı belediyeye ısındırmıştır.

Halk, belediye memurlarını [...] vakit, kaçınmıyorlar. Bilâkis [...] yüzlerine neşe dolarak onlara [...]

—Geçende verilen kararlar [...] iyi kararlar verilecek mi?

Öğrendiğime göre, İzmir b[...] memurlarının ceza kuponları [...] gibi duruyormuş!...

Halk, esnaf belediyenin kend[...] faatleri ve sıhhatleri üzerine ver[...] rarları tatbik etmekten zevk du[...]

İzmirlilerin şehir hayatını se[...] ve Behçet Uz'a takdir ile sev[...] sunmaları şüphesiz ki, Behçet [...] ve kıymetli belediyeci arkadaşl[...] Türk milletinin pisikolojisini [...] larından.. şehirciliğin inkişafını [...] ile değil, bilfiil çalışma ile, halkla [...] la olduğunu bilen faaliyetlerinden [...] etmektedir.

Memleketin bu genç dokto[...] man tarafından bir harabeye çe[...] Cumhuriyet devrinde şiddetle [...] mure olmak istiyen İzmir gibi [...] hirde belediye reisliği yapmakla [...] ber, aynı zamanda doktorluğun[...] geri kalmıyor. Ve şehrin fakir ç[...] rını bedava muayene ve tedavi [...]

Onun şayanı takdir olan bu [...] faaliyeti, şu iki sözü söylemek[...] edilebilir kanatindeyim:

— Onun aile ocağından ald[...] tan ve milliyet duygularının yük[...] ve temizliğidir.»

***

— Benimle mülâkattan evvel, [...] belediyesinin faaliyetlerini görer[...] zılarınızı yazsanız, daha reâlist [...] etmiş olursunuz.

Bunun için evvelâ istirahat e[...] Ertesi günü İzmiri geziniz ve in[...] rınızı öyle yazınız!.. Bu sözü söyle[...] lemez genç belediye Reisi zile bas[...] belediye Baş kâtibi Bay Aliyi ça[...] Az bir zaman sonra sarışın, tıkna[...] genç odaya girdi. «Başkâtip Bay A[...] Reis:

— Arkadaşa, yarın İzmiri gez[...]

Şimdi istirahat için bir otele götü-üz, dediler.

*
* *

Misafire hürmeti derunlarından ge- samimiyetle ifaya çalışan Başkâtip Ali bana:

— Egepalasa mı, İzmirpalasa mı, An-ıpalasa mı gidelim, diye birçok pa-isimleri saydı.

Vilâyetin yanındaki Ankarapalasa lik. Ankarapalas oteli yeni yapılmış, et güzel. Banyolu odalar. Odaları ılî tezyinattan uzak. Sade döşenmiş.. ıt büyük bir temizlik ve muntazam servisi var.

*
* *

Ertesi gün belediye otomobillerin- birine Bay Ali ile binerek İzmiri niye başladık.

İnciraltı mahalline gidiyoruz.

Tramvay yolundan kayan otomobi-z, İzmirin güzel akları, yalıları evleri önünden yor. Deniz ile arasındaki ya- güzel ve yalı-a oturanlar için iyi; fakat, yol fena. Denizin nü evlerin ka-ası yolun gü-ğini bozuyor. i bu evler şimdi lmış değildir, den kalmışlar... nciraltı denilen geldik. Burası len pek enfes yer. Belediye yeri plâj yapa- imiş. Çok isa-i verilen bu ka- burada alkışla- lâzımdır.

Yazın pek sı- günlerinde İzmirliler, Çeşme pilâjla- gitmek gibi uzun ve külfetli yolcu-tan kurtulmuş olacaklar. İzmirin için-ağaçların altında ve İzmirin mavi ırında vücutlarını serinletecekler.

Belediye aynı zamanda şehire uzak sıcak suyu da plâja getirtecek. Bu-ı dertli dertsiz, her İzmirli vücudu-ve ruhuna yarıyacak her şifayı, eğ-eyi bulacak.

İnciraltından dönüyoruz. Sağımızda ar var.

Başkâtip Bay Ali:

— Bu gördüğünüz pazar yeri eski- meydandı. Meydan bataklık idi. ırin pisliklerini buraya döküyor ve üzerine mikropları öldürecek ilâçlar serperek bu bataklığı kuruttuk.

Şimdi pazar yeri yaptık.

İzmirde kurulan mebzul pazarlar, İzmirlinin aile bütçesinde büyük bir ekonomi yapmakla beraber, İzmirlilere taze et, taze sebze, taze meyve yedirmek imkânlarını bahşediyor. Şehir içinden geçerken büyük ağaçlı parkların önlerinden geçiyoruz.

Sakın büyük ağaçları görüp bu parkların eskiden yapıldığını tahmin etmeyin. Aldanırsınız! bu parklar, eskiden şehir dahilinde, dirilerin ölülere verdiği en güzel yerlerdir. İnkilâpcı bir memlekette şehrin en güzel yerlerinde adım başında halkın karşısına çıkan mezarlıkları.. dolayısıyle ölüm düşüncelerini uzaklaştırmak için İzmir belediyesi, Cümhuriyet Hükûmetinin icraatçı kanunlarına dayanarak, kısa bir zaman içinde buraları park yapmıştır.

Oh! ne güzel. Büyük yeşil ağaçlar, çamlar, yeşil tarhlı parklar içinde serinliyen halk, kitap okuyan okul talebeleri, çocuk bahçelerinde cıvıl cıvıl sesleriyle koşup oynıyan çocuklar...

İzmir Fuarını hergün on binlerce halk ziyaret etmektedir.

Mahalleler arasından geçerek Kadifekalesine çıkıyoruz.

Belediye başkâtibi bana ufak bir evi gösterdi:

— Bu ev, belediye reisimizin evidir. Daha yeni yaptırdı.

Bugüne kadar başını sokacak bir evi olmıyan ve İzmir Belediye encümeninin faaliyetlerini takdir ile kendisine verdiği on bin lirayı kabul etmiyen Behçet Uzun evi, her vatandaşın yaptırabileceği bir aile yuvasıdır.

Kadifekaleye giderken kahraman tayyarecilerimizin mezarlığının önünden geçtik.

Türk semalarının kartallarına yapılan bu yeni mezarlık çok muntazamdı. Bu millet, bu toprakları müdafaa için şehit olan her evlâdına işte böyle güzel bir mezarlık yapmayı yine Cümhuriyet Hükûmetinin feyizleriyle öğrendi.

Göğsüm sevinçle kabarıyor.

Ve kahramanların ruhuna fatiha sunarken Kadifekale yokuşuna tırmanıyoruz.

Tarihî büyük kıymeti olan Kadifekaleyi seyyahlar sık sık ziyaret ettiklerinden, İzmir belediyesi derhal yol yaptırmış.

Belediye reisi Behçet Uzun bilfiil çalışmasile Kadifekalenin üstüne çamlar dikilmiş.

Susuz olan Kadifekalenin üzerine, vesaitle hergün su çıkarıp sulanma ameliyesi sayesinde çamlar büyümüşler.

Başkâtip, çocuk sever gibi, çam yapraklarını öptükten sonra bana:

— İzmire ilk ağaç dikmeye başladığımız zaman halk, dikilen ağaçları çalıyordu.

Hele Kadifekaleye çam dikmeye başlayınca, bazı insanlar bizimle alay ettiler. Hiç kurak, kayalık yerde çam tutar mı?

Ve işte bu gördüğünüz çamlar tutmuş ve büyümüştür.

Bizi tenkit edenlere bu sefer halk kızdı. Şimdi şehir dahilindeki ağaçları belediyeden ziyade halk seviyor, halk suluyor ve koruyor.

Ağaçlandırma programımızı tatbik edeliden beri altmış bin ağaç dikildi. Demek ki her İzmirlinin bugün bir ağacı vardır.

Kadifekale İzmirin yüksek bir tepesi üzerindedir.

Bruadan Akdenizin incisi İzmirin seyrine doyum olmuyor. Uzakta fuarın kuşbakışı görünüşü, Karşıyaka... tren yolu. Mezru tarlalar ve nihayet Adalardenizi.

*
* *

Kültür parktayız.

İzmiri düşman harap ettikten sonra, İzmirde şehirlinin gidecek ne bir parkı ve ne eğlence yeri yoktu.

Sovyetler diyarından seyahatten dönen Behçet Uz, halkın kültürüne, modern eğlencesine yardım etmek için, - Moskovada olduğu gibi - İzmirde bir Kültür park meydana getirmeyi tasav-

vur etti. Bu hayırlı işe maddeten imkân yoktu. Belediye meclisinden karar alarak, esasen İzmirin merkezi vaziyetini teşkil eden « şimdiki Kültür park » büyük yangın yerinin yerinde Kültür parkı yapmıya karar verdi. Ve bu kararla, cidden memlektte, henüz bir eşi olmıyan modern park meydana geldi.

Büyük bir harabe olan yangın yerindeki kayalar dinamitle parçalanarak, yerine hariçten münbit toprak nakledilmiştir. Bu ameliyeler devam ederken Behçet Uzun burada park yapmasıyle istihza edenler olmuştur.

«Bu kayalık yerde ağaç yetişir mi, hem bu kadar büyük park hiç belediye bütçesiyle olur mu ?» diye gülmüşler bile !..

« Atatürk » ün İnkılâbında ufacık bir yer alabilmek için bütün faaliyetlerini memlekete hasretmiş azimli belediye reisi Behçet Uz, yılmadan Kültür parkı vücude getirmiştir . İşte, Kültür parktan sonra büyük bir serveте kavuşan İzmirliler, azimli, çalışkan belediye reislerini candan seviyorlar.

Kültür parkta neler yok?.. Çiçek bahçeleri, havuzlar, gazinolar, kütüphaneler, hayvanat bahçeleri:(Öğrenciler, öğretmenlerile hayvanları daha yakından tetkik ediyorlar) gördük. Yine Kültür park içinde Paraşüt kulesi, Sıhhat müzesi, Ziraat müzesi, Türkiye Ticaret odaları pavyonları, İzmir ticaret odaları pavyonu, İzmir vilâyeti pavyonu, Manisa vilâyeti pavyonu, Sümer Bank pavyonu, Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri ittihadı daimî pavyonu, dost Yunan daimî pavyonu, dost İngiliz daimî pavyonu, İnhisarların ve Devlet demiryollarının pavyonları.

Kültür park açıldıktan sonra İzmir halkı, İzmir gençliği buraya alışmış ve şimdi İzmirliler hep parkta eğleniyorlar.

Kahvelerde iskambil, tavla oynıyan gençlik şimdi Kültür parka koşuyor.. burada eğleniyor, burada feyizleniyor...

*
* *

İzmiri sekiz saat zırfında tamamen gezebilmiştik. Bu gezişlerim esnasında İmir esnafını, İzmir halkını memnun ve çalışkan gördüm.

Yolların temizliği, lokantaların temizliği, şoförlerin seyrüsefere riayet etmeleri, otellerin ucuzluğu ve temizliği, Kordonboyundaki gazino ve lokantaların mükemmeliyeti ilk bakışta gözleri çekiyor ve insana diyor ki : «bu şehirde belediye vardır.»

Yalnız, İzmirin gece hayatı pek sönük geçiyor.

*
* *

İzmirden ayrılmadan evvel, İzmir şehrine büyük eserler yaptıran memleketin bu genç ve değerli belediye Reisi doktor Behçet Uz'un bana söyledikleri aynen yazmayı faideli buldum.

— İzmirin Şehir gazinosu, Kültür parkı (sun'î bir göl ve gölün ortasında ada.. adanın ortasında gazino); İnönü caddesinde sahil gazinosu, Karşıyakada iskele yanında iskele gazinoları, Karşıyakada park gazinoları (burası İzmir limanına hâkimdir) ile İzmirlinin park ve gazino bakımından ihtiyaçları temin edilmiştir.

Gece hayatı, buyurduğunuz gibi yoktur. Sebebi de; işçi halk yorgun, evine gidiyor, zenginler kendi aralarında eğleniyorlar. İzmir bir işçi mıntakası olduğundan ancak tatil geceleri biraz hayat görülür.

Kültür parkımız inkilâp geçiren İzmirliler için ideâl bir parktır.

Maarif Vekâleti, Maarif propagandasını temin için, inkılâbın memlekete getirdiği yeni devir ile eski devirle, arasında canlı bir propaganda yapacaktır.

Bu sene İnkilâp müzesi, Ziraat müzesi, Sıhhat Vekâletinin Sağlık müzesiyle İzmir üç mühim müze kazanıyor. İzmir Asarıatika müzesi de buraya getirilecek.

İzmir Fuarının içten görünüşü ve ziyaretçilerden guruplar

Sularımız: Şehirdeki Halkapı[nar su]ları İstanbulun Terkosu demekti[r]. [...]zir Osmanağa suları belediye t[arafın]dan idare ediliyor. Bu sene ayrıla[n tah]sisatla su menbalarına ilâveler ve [tesisat]lât yapılacaktır. Bu sene şehre [yeni] sular getirteceğiz. Susuz kalan y[erleri]miz de suya garkolacaktır.

İzmir su şirketini satın alacağ[ız]. bu meyanda elektrik şirketi de [...]

Karşıyakadaki Yamandağ su[yu] Şaşal ayarındadır. Yeni vapu[rlar] geldikten sonra, Karşıyaka halkı [...] yolculuğunu tercihe başladı. Şe[hir] hilinde banliyö trenlerimiz, tramv[ay]mız, otobüslerimiz ve atlı tramv[ay]mız vardır. Atlı tramvayı bir [...] bir hatıra olarak bıraktık. Şimdi[...] de belediyenin on üç otobüsü [...] Yeni on iki trambüs ısmarladık. [...]
lar gelince T[...]
hattını da b[...]
işletecektir. [...]
ptan evvel [...]
mıyan, olan[...]
mir görmiye[...]
bugün bu i[...]
larını gider[...]

Son dö[...]
içinde altm[...]
mütecaviz [...]
kilmiş ve b[...]
da yüzde [...]
dokuzu tut[...]
Bu fuar[...]
İzmir için [...]
yenilikler v[...]
liler için de[...]
ce bakımın[...]
ha kuvvetli [...]
hazırlıyacağ[...]

*
* *

Belediye[...]
lkın mes[...]
Akdenizin [...]
şirin İzmir, «Atatürk» devrinin [...]da açan çiçeklere benziyor.

Burada halk ve belediye faal[iyeti] tam inkılâbın kıvılcımıyle at[eş alan] baruta benziyor.

Sokaklarında satıcı gürültü[sü ol]yan, vesaiti nakliyesinde intiza[m gözeti]len, yolları heran sulanan, çoc[uk bah]çeleri, hastaneleri, halka mahs[us] bütün parklar, Türk zekâsının [...]lik hayatındaki muvaffakiyetini[n] delillerdir.

İzmir belediyesinin bu [...] faaliyetleri gerek İstanbula ve [...] diğer vilâyetlerimizdeki belediy[eleri]ze bir örnek olmalıdır.

Dünkü ve Bugünkü: HATAY

Yeni ve müstakil idare pek kısa bir günde ve bütün Hatayda hâkim olmıya başlamış bulunmaktadır.

Yazan: Ali Enver TOKSOY

Dünkü Hatay, en ağır ve feci esaret şartları altında mütemadî inliyen ve gözyaşları hiç dinmemiş olan bahtsız bir ülke idi. Bu ülkenin şehir, kasaba ve köylerinde yaşıyan ve Türk olan bütün insanlar yirmi yıl, evet, tam yirmi sene zulüm ve işkencenin, kötülük ve haksızlıkların görülmemişine maruz bırakıldı. Döğüldüler, soyuldular, tahkir edildiler, hattâ öldürüldüler.. Yirmi senenin içindeki 7300 günlerden bir tekini gözyaşı dökmeden geçirmediler.

Dünkü Hatayı daha iyi anlatmış olmak için İskenderuna ait bir hatırayı nakletmeden geçemiyeceğim. Bu hatırayı 1936 güzünde Hataya yaptığım bir tetkik seyahatı esnasında hasıl etmiş ve buna ait intibaları defterime geçirmiştim. İki sene evvele ait bu notları tek kelime değiştirmeden ve tek kelime ilâve etmeden olduğu gibi veriyorum:

Bayan Hatice ve çocukları

İskenderun her bakımdan güzel bir şehirdir. Misafir kaldığım yedi gün zarfında sıkıldığımı hiç hatırlamıyorum. Gönülleri anavatan hasretile yanıp kavrulan büyük Türk kütlesinin ateşli gençleri, bana yalnızlığın acısını hissettirmediler. Duyduğumuz sızı bu g[illegible] Türk kasabasının ecnebî boyunduruğu altında inlemekte bulunmasından ibaretti. Bu sızı umumîdir. Bütün sancak ve sancakta yaşıyan 300 bin Türk hep bu sızıyı taşır.

Kleriç otelinin balkonundayım. Saat 8.. artık odama çekilp yazı yazmak lüzumunu duyduğum halde bir türlü yerimden kalkamıyorum. Burada geceler gündüzlerden daha hoş ve lâtiftir. Hele mehtaplı gecelerde ya sahile çıkarak, yahut bir evin denize nazır kısmından suları ve suların kıyılara hafif hafif vuruşunu seyretmak cidden zevkli bir meşguliyettir. Bu güzel manzara beni kendisine öyle bağladı ki, her gece, bazan saatlerce, aynı balkonda mevki alarak gözlerimi, ayışığı altında bir pırlanta gibi pırıl pırıl yanan denizin enginliğine verir, bu güzel ve şirin vatan parçasının bizden nasıl ve neden ayrıldığını acı acı düşünür, sonra, müteessiren odama çekilirdim.

Bu sırada bir hatıra beni büsbütün çıldırtırdı. Sancak ve sancaktakilerin tam 18 senedir aynı büyük, çok büyük acıyı geceli gündüzlü çekmiş ve çekmekte olmaları hatırası.. O zaman bir daha inandım ki, dünyada vatan hasreti kadar insana dokunan bir acı yoktur.

Kalkacağım sırada idi. Bir kadının beni görmek istediğini söylediler. Çıkarak karşıladım, 40 - 50 yaşlarında, soluk benizli, gözleri ve yanakları içine çökmüş, fakir giyinişli bir kadındı. Yanında biribirinden farklı üç küçük çocuğu vardı.

— Ali Enver Toksoy siz misiz?

Titrek sesinden büyük bir elem taşıdığı anlaşılıyordu. Hemen cevap verdim:

— Benim, bir sözünüz mü vardı?

Görüşmek istediğini söyledi. Balkona aldım.

— Sizi rahatsız ettiğimiz için bizi affediniz. Geldiğinizi duyarak koştum. Çektiğimiz işkencelerden biraz bahsedeyim, gidince yazasınız diye.

Çocuklarını sandalyalara oturttu ve başını sağa sola çevirip taşıdığı tereddüdü giderdikten sonra:

— Buraya, dedi, korkarak geldim, kimbilir, belki de sizinle görüşmemi kabahat sayarlar.

Benim de merakım artmıştı. Hüviyetini bilmediğim bu kadının ne derdi vardı, acaba? Memleket hakkındaki suallerine kısa cevaplar verdim. Ve o, çayını bitirmek üzere iken diyeceğini sordum.

Gözlerini, Akdenizin, ötelerde kararan ve karardıkça heybetini arttıran payansız sularına bırakti ve yarım dakika kadar muhafaza ettiği bu vaziyeti derin bir abla bozarak yüzüme baktı:

— Ben, dedi. İskenderun Posta, telgraf başmemuru Bayındır beyin zevcesiyim. Kocam bundan üç sene evvel öldü. Gördüğünüz bu çocuklarla kimsesiz kaldık. Rahmetli, buraya bağlı Arsuz nahiyesinde bizi geçindirecek kadar emlâk bırakmıştı. Esasen kocam memuriyeti çoktan bıraktığı için bu emlâkin kiraları ile geçinirdik. Ölünce pılımızı pırtımızı toplıyarak oraya göçtük.

Yutkundu ve gözlerine hücum eden yaşları gene içine akıtmıya çalışarak devam etti:

— Mülkü tabiî ortağa verdik. Birinci sene hasılatın yarısından çoğunu çaldılar. Şikâyetimizi dinliyen olmadı. Biriken vergi borçlarını ödemek için bir kısmını bankaya terhin ettik. Ortaklarımız olan merhametsiz Fellâhlar hükûmet memurlarından aldıkları kuvvetle ikinci sene bize hemen birşey göstermediler. Bunlar zaten onun bunun aletleriydi. Mülkümüze göz koyanlar bunun elimizden çıkması için herşeyi yapacaklardı ve yapabiliyorlardı. Bittabi o sene de ne vergi borçlarını, ne de banka taksitlerini ödeyemedik. Emlâkin diğer kısmını da bankaya devrederek ağır şartlarla para kaldırdık. Dul bir kadındım. Bu küçüklerden başka kimsem de yok. Ortağa vermeğe mecburum. Fellâhlar üçüncü sene sonunda masrafı korumıyacık bir hisse ayırdılar, bana. Banka neyimiz varsa mezata çıkardı ve bütününü hiç denecek bir para ile maliye müfettişi Ulvi Fuada icar etti. Halbuki bu paraya yalnız bir tarla verilmezdi. Aynı para ile bize kiraya verin, diye yalvardım. Dinlemediler. Maksatları bu emlâki gelecek sene tamamile Ulvi Fuada satmaktan ibaretti. Bunu anladık ve yerimizi, yurdumuzu terkederek buraya geldik.

Kirpiklerinin artık zaptedemediği iki sıcak gözyaşı damlasının parmakları üzerine döküldüğünü gördüm. Sıkılır gibi başını önüne eğerek sözlerini bitirdi.

— Şimdi de buralarda onun bunun hizmetini görmek suretile çocuklarımı yaşatmıya çalışıyorum.

En büyüğü dokuz yaşını bitirmiş olan minicik yavrular, boyunlarını anaların bu gözyaşları üzerine büsbütün eğerek yürekler acısı bir vaziyet almışlardı.

Ne yapacağımı, dün iyi bir mevki ve servet sahibi iken bugün hizmetçiliğe kadar düşürülmüş olan bu zavallı, biçare, dul kadını nasıl teselli edeceğimi şaşırmıştım. Söyliyeceğim bir sözün onun heyecan ve teessürünü büsbütün kabartmasından korkuyordum.

— Meyus olmayınız, diyebildim, zaman herşeyi halledecektir.

Sonra, verdiğim şeker ve çukulataları henüz önlerinde tutan sevimli yavruların yanlarına gittim:

— Yarın bana gelin de size çukulata alayım, sonra beraber gezeriz..

— Arkası 26 ncı sayfada —

MERKEZ EFEND

Yazan: SAİT K

Odun alacak parası olmadığı için karısının bacağını yakarak yemeğini pişiren, bu züğürtlüğüne rağmen de sevdiği sarışın kadının ayakları ucuna bir hamlede seksen sandık dolusu altın döken adamın mezarının başındayım.

Pencerenin bronz parmaklıklarına sarılmış kadınlar, sultanların, uğruna yanıp tutuştukları bu adamın ölüsünden şefaat dileniyorlar.

Görmiyen gözlerinin işini elindeki kalın sopaya gördürerek bu mezarın cephesine kadar gelmiş aksakallı, pejmürde bir ihtiyar, bir hamlede seksen sandık altın verebilen bu ölüden medet umuyor, ellerini açmış, yalvarıyor:

— Sen kerimsin. Hazinei gaybın zengindir yarabbi!. Şu zatışerif hürmetine beni şu müşkül vaziyetimden kurtar.

Bir genç kız, uğruna bacağını yakamadığı bu mukaddes ölüye yakılacak birkaç mum bırakabilmek gayretile elindeki taşla mezarı örten camı kırıyor ve oraya mumlarını bırakıyor.

Bir genç kız, uğuruna bacağını yakamadığı bu mukaddes ölüye, yakılacak birkaç mum bırakabilmek gayretiyle, elindeki taşla mezarı örten camı kırıyor ve oraya mumlarını bırakıyor.

Bir deliğin başına toplanmış bir grup akşama kadar tarlalarda ot ayıklıyarak, kök sökerek güneş altında yana yana topladıkları üç, beş kuruşun bir kaçını zengin olabilmek hülyasile bu delikten içeri atıyorlar.

Bir ihtiyar kadın türbe kapısındaki çeşmenin musluğunu çevirerek kısmetinin bu çeşmeden akan su gibi gür olmasını dilemek istiyor, fakat çeşmenin de kısmeti gibi kuruduğunu görerek hayal sukutuna uğruyor.

Âşığından iltifat görmiyenler de, evlenebilmek için her çareye baş vurdukları halde kısmeti çıkmıyanlar da, tayyare piyangosundan ikramiye umanlar da, bir sünnet düğünü uğruna evini barkını satıp yersiz, yurtsuz kalanlar da, karısına kışın aldığı mantonun parasını ödeyemiyenler de, kocasına yalvara yakara bir altın bilezik aldıramıyanlar da bu ölünün mezarı etrafında dert yanıyorlar.

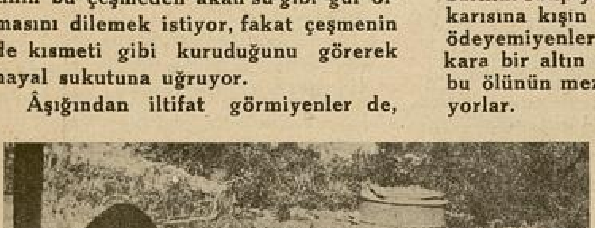

Kocasına yalvara yakara bir altın bilezik aldıramıyanlar da bu ölünün mezarı etrafında dert yanıyorlar.

Güneşin fırın gibi kızdırdığı avluya yayılmış kümeler, bu mezara fersah fersah uzak olan şehre dönebilmek için akşam serinliğini bekliyorlar. Bazı gruplar yiyeceklerini, içeceklerini de beraber getirmek ihtiyatkârlığında bulunmuşlar. Bir kısmı da gelecek kurbanlardan hisselerine isabet edecek kısmeti hesaplamışlar, fakat ümitleri boşa çıkmış.

Ancak görünmesi ayıp olan yerlerini örtebilen lime lime elbisesile y beri bu türbenin çatısını bekliy bir adam..

— Nerede beyim diyor, o e gin adakları? Şu türbeye hergü yirmi kurban gelir, yalnız Şe ile dedeler ve dervişler değ vardaki yedi mahallenin halkı geçinirlerdi. Bak şu mahallelerd kasap dükkânı görür müsün? mamış. Burada kesilen et bu lerden artar da Şeyhefendi t başka tekkelere bile hediye Nerde şimdi o zengin adakla şimdi o kibar derdliler?.

Şimdikilerin en babayİğidi bir fatiha adıyorlar. Yasinden hovardalık edemiyorlar. San karın doyurur mu? Havuzdaki bile bir lokma ekmek atan yo lılar biribirlerini yiye yiye kır

*
* *

Merkezefendi türbesinden yorum. Nakşî tarikatının Sünb mensup olduğu söylenen bu k şeyhin tekkesi, tekkeler kap sonra yıkılmış, tekkenin yeri d lık olmuş. Eski niyet kuyusu k niyet kuyusuna giden ve gün sıkıştırıp yol vermediği rivay dehlizin kapısına bir asma k mış. Havuzdaki renk renk, ç balıklar açlıktan biribirlerini değil, meraklıları tarafından ç lına bitmiş, bir zamanlar en halılarla, en giranbaha şallarl miş olan türbe, harap ve ko tabutluk manzarası almış. Fa rağmen derviş Merkezin meza tini kaybetmemiş. Ölüden m bihten şifa, taştan deva uman bir banka gişesi sanmakta de yorlar.

Açlıkla ümidi telif edeb dişlerini tırnaklarına takmışla mezbahasını yenibaştan inşa Ama kurban getiren kalmamı

Merkez efendinin efsanesin siniz, bilmem. Ölümünden yıl ra bile tarikatına giren kadı

Efkârı vialinle helâk oldum efendi
Gel sinei mecruhumu kıl vuslile âba
Güş etmedin efsanei aşkım benim
Bir kerecik ey ruhu revan eylemedi
. . . Kulunu eyler ise vusluna ma
Ben kailim öldürse de ol gamzei c
Bir gayrilerin babına baş eğdiğimi

kezden olur olsa da bikeslere imdat

irtecek kadar derviş Merkezi cazib-iren; ve yine derviş kadınları

meclisi amâde ne dirlerse desünler
dilber ile bâde ne dirlerse desünler
ber gibi kâküllerini bir gece âşık
nmeyledi, dünyada ne dirlerse desünler
tan, o perii rüya biraz arzı hulûs et
ş payine tenhâda ne dirlerse desünler
- koynuna yanında eğer varsa da ağyar
olsun ehibba da ne dirlerse desünler
ttan, o kamer talât ile zevku safa it
emde sen eğlen de ne dirlerse desünler

ecek kadar kadınlık izzetinefsinden aklaştıran bu efsaneyi size nakledireyim:

Koca Mustafa Paşadaki Sünbül E-di tekkesinin şeyhi Sinan Efendinin rkez Muslihiddin isminde çilekeş bir rvişi varmış. Bir gün bu derviş, şeyhi seyran ederken zamanın Padişa-ın sarı saçlı, mavi gözlü, penbe nli kızına rastlamış, rastlar rastlamaz âşık olmuş.

Şeyhine yalvarmış, himmet istemiş. yhi de sırtındaki delik deşik abaya kmadan Padişah kızı istemek cür'e-i gösteren bu gönlü zengin dervişin kasını sıvamış:

— Var, bir arize yaz da, Hazrete r bakalım, demiş.

Derviş Muslıhiddin arizeyi yazmış, adişaha sunmuş, gûya Padişah ta tek-fi redederek dervişin gönlünü kırmak tememiş ve nedimleri vasıtasile ona:

— Benim kızımın ağırlığı kırk deve ükü altındır. Derviş, altınları getirsin, ltanı alsın; demiş.

Bittabi Padişah, dervişin bu kadar tını getiremiyeceğini, kızını istemek evdasından da vazgeçeceğini sanmış.

Mecnuna, dağları delmek kuvvetini eren aşk, derviş Muslıhiddine de kırk eve yükü altın bulmak hülyasını ver-miş, derviş Muslıhiddin tekke bahçe-indeki kazmayla küreği sırtladığı gibi olu tutmuş.

Az gitmiş, uz gitmiş, dere tepe düz gitmiş, nihayet Mevlevihane kapısının biraz ilerisinde "şimdi türbesile cami-inin bulunduğu yer„ bir boş tarlaya kadar gelmiş.

Gördüğü güzelin hülyasile düşün-mek kabiliyetini kaybeden zavallı der-vişin susuzluktan dili damağına yapış-mış, buram buram ter döküp yoluna devam ederken bu tarlada gördüğü bir ağacın gölgesinde biraz serinleyip dinlenmek için çökmüş, çökünce de kendinden geçmiş, derin bir uykuya dalmış. Rüyasında da şeyhini görmüş. Şeyhi ona:

— Uyuduğun yerin on adım ilerisini kaz. Bir su çıkacak, kana kana iç, demiş. Derviş te uyanınca şeyhinin emrini yerine getirmiş, kazmıya baş-lamış.

Bir hayli kazmış, nihayet suyu bulmuş, kana kana içmiş, yine kendinden geçmiş, tekrar uyandığı zaman bir de ne görsün? Kırk deve yere çökmüş, bekliyor. Sırtlarında da seksen tane sandık var. O anda kayıptan da bir seda işitmiş:

— Kazdığın toprağı sandıklara doldur, padişaha götür!

Derviş, yeni baştan faaliyete geçmiş. Kırk devenin sırtındaki seksen sandığı toprakla doldurmuş, kendisi de bu kırk develik katarın başına geçip sarayın yolunu tutmuş.

Padişah, sırtında parça parça aba ile Derviş Muslihiddinin kırk devenin başını çektiğini görünce, hayretinden donakalmış, daha altının rengini, şeklini bile bilemiyen, ömründe bir gümüş sikke bile görmemiş olan bu fakir dervişin nasıl olup ta kırk deve yükü altın bulduğuna bir türlü akıl erdirememiş. Sandıklar açılıp ta lebalep altın dolu olduğunu görünce de dervişe sormuş:

— Şeyh baba.. nerede buldun bunları?..

— Kazdım, doldurdum padişahım.

— Altın kazılır mı şeyhim?

— Herşeyin aslı topraktır padişahım. Biz de toprak kazdık, toprak doldurduk. Bunların benim indimdeki kıymeti bir avuç toprak kıymetinden ibaret.

Görmiyen gözlerinin işini, elindeki kalın sopaya gördürerek bu mezarın cebhesine kadar gelmiş aksakallı, pejmürde bir ihtiyar.

Pencerenin beyaz parmaklıklarına sarılmış kadınlar, sultanların, uğruna yanıp tutuştukları bu adamın ölüsünden şefaat dileniyorlar.

Padişah verdiği sözden dönememiş, kızını, altına topraktan fazla kıymet vermiyen bu dervişe vermiş. Derviş te Sultanı saraydan çıkarmış, Kocamustafapaşadaki höcresinin yolunu tutmuş.

Tekkeye yaklaştığı zaman şeyhini kapıda, elpençe divan durur görmüş. Şeyhi ona:

— Hazret! demiş. İki aslan bir posta sığmaz. Sen git, kazdığın yere postunu ser. Burası sana dar gelir.

Az evvel padişaha kırk deve yükü altın hediye eden fakir derviş, bu sefer yersiz yurtsuz kalmış. Sarayda kuştüyü yatağından kaldırdığı Sultanının altına serecek bir koyun postu bile bulamamış, akşamın alacakaranlığında bir eli Sultanının elinde, diğer eli şakağında düşüne düşüne kazdığı yere gelmiş.

Bakmış ki kazdığı çukur ağzına kadar suyla, su da çeşit çeşit balıkla dolmuş. Derviş sevinmiş.

— Aman Sultanım demiş, ben gidip şuralardan çalı çırpı toplıyayım da bir ateş yakalım, şu balıkları kızartıp yiyelim. Ve âşık yürümüş. Bir hayli dolaşıp bir kucak çalı çırpı topladıktan sonra dönmüş, fakat bu sefer de bakmış ki karısı olacak Sultan, iki taşı yanyana koymuş, üzerine bir tuğla yerleştirmiş, bacağını da odun yerine bu iki taşın arasına sokmuş, yakıp balık kızartıyor.

O bacak yakış ta, bu müşahede de keramet olmuş, dervişler keramet gösterince kalbi dinlendirirlermiş, ikisine de balıkları yemek kısmet olmamış, ikisi de oracıkta kalbi dinlendirivermişler.

O zaman bu zaman bu efsane dilden dile dolaşmış, eskiden bunlara inananlar, bu inanla da tekkeleri kâşanelere, türbeleri lânelere çevirenler olmuş. Nice zenginler bu ham hayal uğrunda servetler yemişler, nice safdiller ölüden imdat bekliyerek efsanelere ümit bağlayıp göçmüşler.

Ben artık bu derviş masallarına, bu türbe, tekke efsanelerine inananlar kalmadığını sanıyordum. Fakat gördüm ki halâ taştan bir mezara, halâ kırmızı renkli balığa bağlanan, hayatını balıkla sudan, mezarla tabuttan alacağı ilhamla tanzime uğraşan bedbahtlar varmış.

Esrarlı bilgi dünyasından :

İNSAN VÜCUDUNUN TILISIMI

Bugünkü ilim, insan seciyesini mikroskop altında tetkik ediyor

İkizler ayni yumurtanın ikiye ayrılmasından meydana gelir.- Şahsiyet kimyası nedir?- Hormon denilen büyülü varlıklar.- Yalnız vücudu değil ruhu da değiştiren insanlar.- Şeytanın zaptettiği çocuk.- Çok garip bir hastalık.- Bıyıklı, sakallı kadınlar nasıl hasıl olur?- Memelerinden süt çıkan erkekler.- Horoz olan bir tavuk.- İnsanlarda erkeklik ve kadınlık derecesini ölçen garip psikologlar. - Erkek vücuduna kadın hormonu karışırsa ne olur?- vücutlarından durmadan kan sızan İspanya prensleri.- İki çeşit irsî müzik kabiliyeti.- Harikalar yaratan minimini varlıklar: vücudumuzdaki cinler

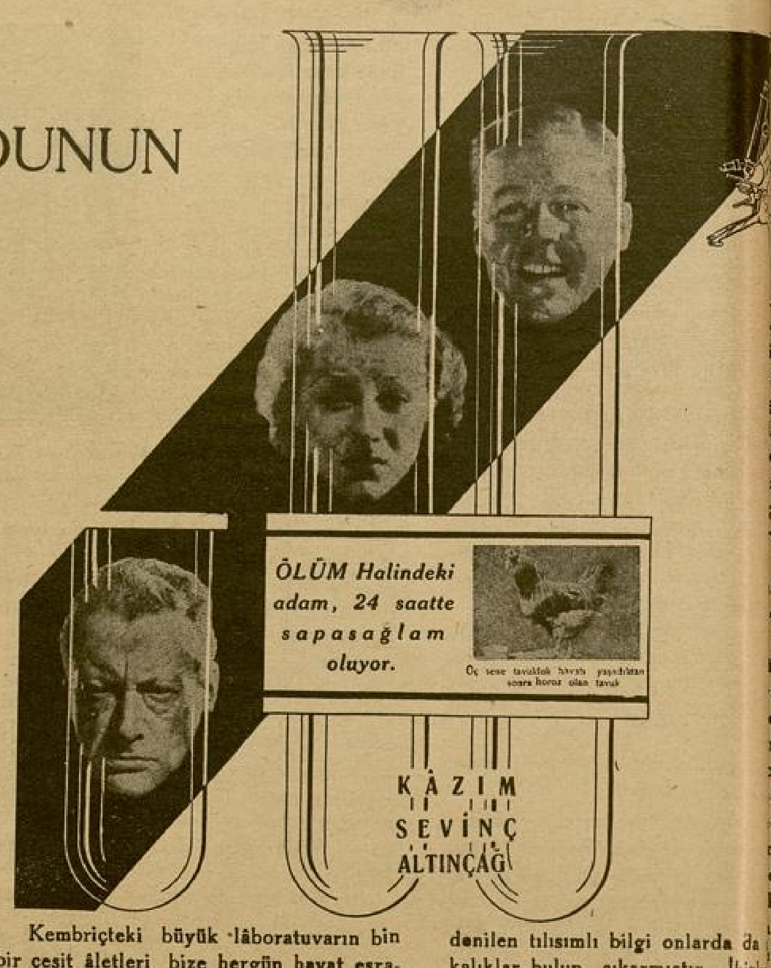

Bazan, tanıdığımız bir kimse hakkında «Ne kadar esrarengiz adam!» tabirini kullanırız. İşin doğrusuna bakacak olursak, bütün insanlar esrarengizdir. Çünkü insan vücudu o kadar harikalarla dolu, onun içinde o kadar esrar gizlidir ki, şimdiye kadar fen bunların belki milyonda birini açığa çıkarmıştır. Bütün bir ömür, yorucu, yıpratıcı bir didinme ile ele geçirilen bu bilgilerin içinde öyle meraklı parçalar vardır ki, insan işittiği zaman heyecandan kendini alamaz. Hele bu bilgi damlaları, sanatkâr bir âlimin kaleminden çıkmış olursa..

Burada okuyacağınız yazı en yeni menbalardan edindiğim bilgilerin, dünyanın en büyük âlimlerinden birinin yeni bir müsahabesiyle kaynaşmasından meydana gelmiştir. Bu âlim, İngilteredeki meşhur Kembriç üniversitesi (Hayatî kimya) lâboratuvarı direktörü Sir Gowland Hopkinstir. Sir Hopkins aynı zamanda Nobel fen mükâfatı kazanmış sayılı mütefekkirlerden biridir.

Kembriçteki büyük lâboratuvarın bin bir çeşit âletleri bize hergün hayat esrarının yeni bir anahtarını hediye ediyor. Bir gün gelecek ki evlenme ve boşanma işlerinde hâkimlerin ve avukatların yanında «hayat kimyager» leri de bulunacak. Çok eski zamanlarda evlenmelere «müneccimler» karışırlar ve gelinle güveyinin yıldızlarının barışıp barışmıyacağını söylerlermiş. Yarınki evlenmelerdeki «hayat kimyagerleri» de nişanlıların (şahsiyet kimyaları) nı ortaya koyacaklar, eski müneccimler gibi yıldızların hayatta oynıyacağı rolü değil Hormon ve (gene) denilen minimini kimyevî varlıkların yaşayışta ve evlenmelerde yapacakları yaramazlıkları, evvelinden haber vereceklerdir. Bugünün âlimi diyor ki : «Dünyada ne kadar insan varsa o kadar ayrı (ferdiyet) vardır. İki insan biribirine ne kadar benzerse benzsin, yine aralarında dağlar kadar fark vardır». Demek ki tabiat insan varlıklarını Ford otomobilleri, yahut İsviçre saatleri gibi bir çırpıda, aynı biçimde yaratmıyor. Hayvanlar ve nebatlar bile böyledir. Demek ki tabiatta her canlı varlık yalnız kendisine benzer.

İkizler aynı yumuttanın ikiye ayrılmasından meydana gelir; Fakat yine biribirlerinden farklıdır

İkizlerin ne kadar biribirine benzediklerini bilirsiniz. Fakat bu benzeyiş yalnız görünüştedir. (Ferdiyetin kimyası) denilen tılısımlı bilgi onlarda da kalıklar bulup çıkarmıştır. İkizle mak izleri de biribirine hiç be Halbuki ikizler ilkah edilmiş tek murtanın ikiye ayrılmasından ileri tır. Böyle olduğu halde bunlar zaman (bir elmanın iki parçası) birinin aynı değildir.

Hormon denilen büyülü va

Vücudumuzdaki bazı bezlerde mon denilen tılısımlı bir madde tadır. Bu Hormonlar kana karışa cudun her tarafını dolaşır ve yerlerde inanılmıyacak işler Hormon kelimesi, eski Yunanca edici, gıcıklayıcı) manasına ge kelimeden alınmıştır. Hormonlar işgüzardırlar ki, bazan bir vücud mini bile değiştirirler. Ufacık bi koca bir dev yapmak onlar içi bile değildir. Şurada burada rast cüceler de hormonların azizlikleri Budalalar hormonların kurbanı dâhileri, büyük sanatkârları kaza da yine hormonlardır.

Bugün doktorlar, yalnız vücu ruhu da tamamiyle değiştire

Hormonların yardımıyle bu gü torlar ne harikalar meydana geti

...aç damla hormonla ne kadar aptallar, ...ı uslu adamlar haline geliyor. Hani bir atalarsözü vardır: «Can çıkar çıkmaz» derler. Bugünkü fen bunun doğru olmadığını isbat etmişti. Çün-birkaç defa icilen bir çeşit hormon ...nın ruhunu altüst ediyor; birçok huy-...ı tamamile değiştiriyor.

Şeytanın zaptettiği çocuk

Amerikada Cincinattide doktor Laurie ...en sene tuhaf bir çocuk hakkında çok ...ip bir hikâye anlatmıştı: Bu çocuk, ...si için halledilemez bir muamma ol-...ştu. Evde, mahallede, mektepte, kasa-...a herkes «Onu şeytanlar zaptetmiş» ...ordu. Bu çocuk, elinin yetişebildiği şeyi çalıyor, çalamadığını kırıyordu. ...bir ceza ona kâr etmiyordu. Bununla ...aber hiç te tamakâr ve hodbin değil-... Bütün çaldıklarını en sıkı arkadaşları ...ısında taksim ediverirdi. Bunun için ...cık gururunu okşmak kâfi idi.

Bir gün bu çocuğu doktor Laurie'ye ...tirdiler. Doktor, çocuktaki fazla şişman-...a ve sesindeki kız sesine benziyen ...enge dikkat etti. İçinden «Herhalde ...ramazda inkişafa yardım eden bir hor-...on eksikliği var!» dedi. Bunun üzerine ...cuğa hormon tedavisi yapıldı. Çok ...çmeden afacanın hem vücudu, hem ruhu ...mamile değişti. Vücudundaki şişmanlıktan ...er kalmadı. Sesinde, aynı yaştaki bir ...kek dolgunluğu başgösterdi. Harekâtın-...iki kız tezahürleri kayboldu ve bunlarla ...iraber hırsızlığı da bıraktı. O artık şimdi, ...ce uzun boylu, kalın sesli, ciddî küçük ...r erkek olup çıkmıştı.

Çok garip bir hastalık

Addison hastalığı denilen garip bir ...astalık vardır. Son zamanlara kadar buna ...tulanlar için ölümden kurtulmak imkânı ...oktu. Hasta, bir iki ay içinde eriyip ta-...attan düşer, uyku uyuyamaz, hiç yemek ...iyemez olur, yüzü kararır; zekâsı söner, ...avallı tamamile aptallaşır. Nihayet derin ...ir dalgınlık içinde son günlerini yaşar.

Bir gün Amerikada bu hastalığa tu-...ulan birkaç hastaya doktor Swingle ve ...fifner bakıyorlarmış. Doktorlar tayyare ...le birkaç damla hususî bir hormon ge-...irtip hastalara şırınga etmişler. Beklenen ...nucize kendisini göstermiş, hastalar der-...al canlanmış, 48 saat içinde yataktan ...alkmışlar, büyük bir iştiha ile yemeklere ...aldırmışlar. Bu harikayı meydana getiren ...hormon, böbrek üzerindeki bir bezin ...dış kısmından hasıl olan adrenal hormo-...nudur. Bir insanın vücudunda bu hormon tükenirse kanın mayi kısmı damarlardan dışarı sızar, hasta çok geçmeden ölür.

Bıyıklı kadınlar nasıl hasıl olur?

Böbrek üstündeki bezin dış kısmının çıkardığı bu hormon kanda fazla mikdarda bulunursa, kadınlarda gayet tuhaf bir hal meydana gelir: Zavallı kadının sesi kalınlaşır. Yüzündeki çizgiler kabalaşır. Çenesinde gür saçlar hasıl olur. Kadıncağız bir (sakallı kadın) olup ortaya çıkar.

Memelerinden süt çıkan erkekler

Vücudumuzda hasıl olan bir kısım hormonlarda şahsiyetimizin erkeklik yahut kadınlık hususiyetlerini tanzim eder. Demek ki hormonları iyi kullanmasını bilen bir kimse, çok bilgisiz olmıyan yerlerde bile, evliyalık iddiasında bulunabilir. Erkekleri kadınlaştırır, kadınlarda sakallar bitirir, tabiatın işini altüst edebilir.

Memelerde süt hasıl olması bile hususî bir hormonun marifetidir. Bu hormon 1932 de keşfedilen Prolactin maddesidir. Hattâ Oscar Kiddle isminde bir doktor, yumurtalık hormoniyle beraber Prolactini erkek bir gine domuzuna şırınga etmiş. Çok geçmeden hayvanın memelerinden süt çıkmıya başlamış. Sonraları bu, insanda da tecrübe edilmiş, genç bir erkeğin de memesinden süt damlamıya başlamış.

Horoz olan bir tavuk

Sakin bir tavuğun güçlü kuvvetli bir horoz olduğunu işittiniz mi bilmem. Gelin, bunu beraberce Kembriç üniversitesi profesörlerinden doktor Horattan dinliyelim: Buff orpington nevinden üç buçuk yaşında bir tavuk vardı. Muntazaman yumurtlardı. Birçok civcivlerin annesiydi. Bir gün dikkat ettik, tavuk birşeyler oluyor. Yavaş yavaş gıdgıdaklarını bırakmıya, horoz gibi ötmiye başlıyor. Vücut değişikliği de çok geçmeden, kendini göstermiye başladı. İbik ve mahmuzlar kendini gösterdi. Az sonra tavuk tamamile bir horoz oldu, çıktı. Aradan biraz geçti; bu eski civciv annesi bu sefer birçok civcivlere baba oldu.

Bu inanılmıyacak hal de tabiatın hormonlar vasıtasıyle oynadığı bir oyundan başka birşey değildir. Aynı şeye insanlarda da rast'anabilir. Fakat tavukta olduğu gibi çok açık bir surette değil, erkeklik ve dişilik hususiyetlerinin değişmesilel. Bir de bakarsınız, bir kadın artık erkeklerden hoşlanmamıya başlar, daima kadınlarla gezmek ister. Sesinde, hareketlerinde değişmeler görülür. Âdeta enikonu erkek olur. Bazı erkeklerin de, yavaş yavaş kadınlaştığı görülmüştür. Bunların sesleri incelir, saçları sertliğini kaybeder, hareketlerine ürkeklik gelir.

İnsanlarda erkeklik, kadınlık derecesini ölçen garip psikologlar

Son zamanlarda bazı psikologlar, insanlarda erkeklik ve kadınlık derecesini ölçmiye başlamışlardır. Bunun için erkek ve kadınlara şu cinsten birçok sualler sorulur: Çok çabuk mu, yavaş mı, yoksa mutedil bir surette mi öfkelenirsiniz? Nefret, korku ve merhamet hislerinizin dereceleri nasıldır?.. Umumiyetle kadınlar çok çabuk öfkelenirler. Erkekleri en çok öfkelendiren şey, âmirleri tarafından kendilerine itimat edilmemesidir. Stanford üniversitesinde binlerce erkek ve kadında yapılan, yukarıki tarzdaki, tecrübeler çok dikkate değer neticeler vermiş, erkeklik ve kadınlık derecesinin, bazı hallerde, şaşılacak derecede değişiklikler gösterdiği anlaşılmıştır. Bunların sebebi nedir, biliyor musunuz?. Hep hormonların muziplikleri!. Erkek kanına biraz kadın hormonu, kadın kanına bir parça erkek hormonu karışmış olması.

Erkek vücuduna kadın hormonu karışırsa ne olur?

Vücutlarından durmadan kan sızan Rus ve İspanya prensleri

Erkek vücuduna biraz kadın hormonunun karışması, erkeği birçok hastalıklardan ve vücut noksanlıklarından korur. Bazı erkekler vardır ki sıksık burunları kanar, yahut azıcık kesilen bir yerinden durmadan kan sızar. Meselâ Rusya ve İspanyanın kral hanedanlarına mensup prensler, böyle, vücutları kanayan talihsizlerdendi. Hele Rus veliahdının vücudundan hemen durmadan kan sızardı. Azıcık bir yeri çizilse, saatlerce kanı durdurmak mümkün olmazdı. Böyle insanların dişleri ağrısa, dişçilerine gitmiye korkarlar. Çünkü vücutlarından çıkan kan hiç pıhtılaşmaz. Bu suretle, yara hiç kapanmadığı için, kan da kesilmez.

Kadınlarda böyle kan kesilmemesi pek nadirdir. Bunun sebebini doktorlar, kadın hormonlarında bulmuşlar. Son zamanlarda vücutlarından kan sızan hastalara bu hormonlar şırınga edilmiş, zavallıların pek çoğu bu hastalıklarından kurtulmuşlar. Bu kan hastalığı, birçok başkaları gibi irsîdir. Bu irsî hastalıklardan bazı tuhafları da vardır. Meselâ bir kısım insanlar renklere karşı kördürler, onları biribirinden ayıramazlar. Bazan bir mağazada, satıcı size istediğiniz renkteki kravatı bulup çıkaramaz. Sebebi renk körlüğüdür. Bazıları gece aydınlığında eşyayı göremezler. Bazan saçlarını boyayan ve gözlerine koyu renkte gözlükler takan insanlara rastlarız. Bunlar derilerinde, saçlarında ve gözlerinde kâfi miktarda renkli maddelere malik olmıyan insanlardır.

Müzik kabiliyeti irsîdir ve iki çeşittir

İnsanlardaki müzik kabiliyeti de irsîdir: Anne ve babadan geçer ve iki çeşittir: Biri umumî müzik kabiliyeti, diğeri hususî müzik istidadı. Birçok musikişinaslarda yalnız bunlardan biri bulunur. Büyük kompozitörler bu irsî kabiliyetlerin ikisine de sahiptir.

(Arkası 26 ıncı sayfada)

YARALI KURT

RAGIP ŞEVKİ

Doktor Süleyman :
— Zavallı Ayşe, ah, demek yalnız bir kurşunla değil, iki kurşunla öldü. Demek darbe iki taraftan indi. Zavallı Ayşe

No. : 4

Kız bir çığlık kopararak düşüyor, doktorun dizleri bükülüyor ve Osman tabancasının namlısından tüten barut dumanı ile sağa sola sallanıyor.

İşte bu üç kişilik dram burada, beş dakika içinde başlayıp bitmişti.

Tahta parmaklıklı kapıyı açarken, çiftliğin antresinde bir uşak göründü ve koşarak yanıma geldi. Yüzü sapsarıydı ve heyecandan boğuluyordu :

— Doktor sensin değil mi bey!, Ah, efendi seni bekliyor.. ölecek!.

Titrek ellerini uzatıyor, beni tutup kaldırmak, sürüklemek, kucağında taşıyarak bir solukta içeriye, efendisine götürmek istiyormuş gibi garip hareketler yapıyordu.

Koridoru geçip karanlık bir sofaya gelince, uşak, buzlu camlarından ışıklar sızan bir kapıyı açtı ve korkuyle yüzüme baktı. Odaya girer girmez, gözüme ilk defa ilişen şey, karşı duvardaki komodin üzerinde yanan iki karpuz lâmba oldu, sanra köşede, bir karyola üstünde yatan doktor Süleymanı gördüm. Gözlerini açarak hafifçe bana baktı ve elini kaldırmak istedi. Koşarak yanıbaşına geldim ve elini tuttum :

— Süleyman, kardeşim!..

Kısık bir sesle :

— Otur, otur!. Sana...., teşekküre borçluyum.. gelmiyeceksin diye.. çok korkuyordum, diye mırıldandı.

İki günlük bir sakal, yüzünü tamamen kaplamıştı. Elmacık kemikleri koyu, yeşil bir renk almıştı. Gözleri çukura batmış ve alnı alabildiğine kırışmıştı. Bu sarı, kır sakallı, buruşuk yüzde doktor Süleymanı bulmak o kadar güçtü ki.. bir anda sanki bütün sıhhatini ve dinçliğini kaybetmişti. Genç, zinde, çevik ve canlı bir insan yerinde şimdi uzun bir yüz, küçülen bir vücut, ferini kaybetmiş bir çift göz ve seyrek, beyaz saçlar görüyordum. Zavallı doktor Süleyman, hayat seni ne de çabuk yere vurdu?

— Biliyorsun değil mi? Herşeyi biliyorsun !..

Elini sıkarak :

— Üzülme, dedim. Bu bir kazaya benziyor. Hem, yaranı sarmak isterdim.

— Hayır, hayır.. artık geçti, ben de senin kadar anlıyorum. Belki bir saat daha yaşayabilirim. Takatim yok, yaşamak kuvvetim kalmadı. Hem niçin yaşayayım? Ben, yaptıklarımın acısını çekiyorum sanıyorum, artık Allaha da inanıyorum, meleklere de, şeytana da... ah Enver, yaşarken herşeye inanmak lâzım, inanmazsak, görünmez bir yerden ergeç büyük bir darbe yiyeceğiz, bunu bilmiş ol...

Omuzlarına uzanarak :

— Süleyman, bırak, şu yaranı sarayım, Allahtan ümit kesilmez, belki yaran hafif ve tehlikesizdir, dedim.

Yüzüme donuk donuk baktı. Sonra başını çevirerek :

— Peki, sar! fakat ben öleceğimi sanıyorum! dedi.

Kısa bir pansıman, doktor Süleymanın omuzundaki yarayı meydana çıkardı. Çok kan zayetmişti, paslı kurşun eti paralıyarak içeriye girmiş ve omuz kemiklerinden birini kırmıştı; halâ hafif hafif kan sızıyordu. Damarlardan birinin parçalanması ihtimali beni âdeta korkuttu. Doktor Süleyman, yarası üzerinde gezinen ellerime bakarak bir aralık mırıldandı :

— Ayşe öldü değil mi? de...

— Evet... diye fısıldadım.

Sustu, gözlerini kapadı ve ... gilerle doldu. Belli ki, Doktor Sü... vicdanazabı içinde kıvranıyordu ... kapaklarının titreyişi, bana onu... için ağladığı hissini verdi.

Odada derin bir sessizlik ... Karyolanın ayak ucunda, ayakta... deki leğeni titrek parmakları ... zaptetmeğe çalışan uşak, gözlerini ... disinden çevirmeden, sapsarı, ... bir yüzle bekliyordu. Parmakl... en ufak hareketine dikktle bak... ağzının bir kenarında bir ıstırap ... eksik olmadan duruyordu. O... çığlık, boğuk bir feryad koparmak ... bir insanın hali vardı.

Yarayı sarıp bitirdiğim zaman ... tor Süleyman, başını duvar tara... çevirdi ve yüzüme baktı :

— Osmanı ne yaptınız?

Ne cevap vereceğimi düşün... doktor Süleyman kısık bir sesle ...

— O zavallıyı bırakın, Ay... öldürmedi, diye mırıldandı.

— Osman da Ayşeyi kendisin... dürdüğünü söylüyor.

— Hayır, hayır.. Onun ku... benim omuzuma saplandı. Ayşe... düren kurşun benim tabancamda...

— Maalesef Ayşenin vücu... senin kurşununla beraber Osman... şunu da var..

Doktor Süleyman ağlar gibi:

— Zavallı Ayşe, ah, demek ... bir kurşunla değil, iki kurşunla ... Demek darbe iki taraftan indi.. ... Ayşe....

Uşak, yerdeki pansuman be... pamukları, sıcak su kaplarını top... du. Ben bir sandalyeye oturarak ... ki :

— Süleyman, bu bir cinayet mi, ka-
ıı?. Bunu kestiremiyorum. Osman
a herşeyi anlattı. Ortada bir aşk
ki, daha ziyade Osmanın hakkı...
i Osman tahrik edilmiş vaziyette..
ra Osman.....
Doktor Süleyman sözümü kesti:
— Ne demek istediğini anlıyamı-
um.. Yani Osman, Ayşeyi sevdiği
mi silâh çekti?.
— Evet...
— Ya ben.. ben Ayşeyi sevmiyor
dım?. Ah, fakat hakkın var, hak-
var, ben bütün kadınları seven bir
eğim, bütün kadınları.. halbuki Os-
?.. Hayatında bir tek kadın sevdi,
ünün sonuna kadar da onu seve-
ti.
Doktor Süleyman, sağ elini yavaş
aş kaldırarak parmaklarıyle yüzünü
ışturdu:
— Ben bir şeytandan daha kötü bir-
im Enver.. sana bugüne kadar geçen
rümü anlatabilsem, benden nefret
rsin.. ah, hep yaptıklarımın cezasını
iyorum, bir insan tasavvur et ki, bü-
kaygılarından, hayat endişelerinden
k.. kazanmak, çalışmak, ekmek parası
armak zoruna yabancı.. istediği gibi
ıyan, erkekliğinde sihirli bir hava
lunan bir adam.. işte bu benim...
Mektebi bitirdikten sonra ne yapa-
ımı şaşırmış bir vaziyette idim, bu
kınlıkla bugüne kadar yalnız birtek
üzerinde düşüncelerimi topladım!
dın...
Allahın kudreti aşkta birikmiştir,
an yalnız aşk için yaratılmıştır. Fa-
kalbi tamamen dolu olarak sevdi-
i anladığı gün insan insandır, hal-
ki ben.. Ben sevdim mi?. Sevebil-
n mi? Hayır.. sevdiğimi zannettiğim
man, aldandığımı da anlıyordum. O
lde, bu idrak hazinesine sahip olma-
ğım için kendimi bir insan göremiyo-
m, bir hayvandan, kalbi ile hiç alâ-
sı olmıyarak seven bir hayvandan
kım ne? Hayvan... sadece hayvan..
lahın binası olan şu vücudum içinde
kudret var ki, hassas, müteharrik bir
cek gibi kanımın her tarafında iste-
ği şekilde geziniyor, kalbime, dima-
ma, iyi veya kötü kislerime hakim
uyor. Arzuları, istekleri değişiyor,
yaptığını bilmez bir çılgına dönü-
r. Bazan sükûn buluyor, bazan itidal
luna sapıyor. Fakat hiçbir zaman
lbe ve şuura mağlûp olmuyor.
Doktor Süleyman yüzüme tuhaf tu-
f bakarak:
— Anlıyabiliyor musun Enver? de-
. Ne demek istediğimi anlıyabiliyor
usun? Bazan bu böcegin hâkimiyeti
tında ben de çılgına dönüyorum. Ez-
n bir halde yere serilen şuurum ba-
nı kaldırmak istiyor, kendi kendime
yorum ki: " Bunu yoketmeli, öldür-
eli, ezmeli!.. "
Fakat buna elim varmıyor, çünkü
ayatımı da beraber yoketmek lâzımge-
ceğini düşünüyorum. Ah, bu bir fren-
mikrobu gibi birşey... bir hayvan ki,
ütün kudretleri elinde toplamış...
— Anlıyorum, anlıyorum..
— Sevdiğimi sanarak evlendiğim
ünün birinci ayında, bu böcek yeni-
en beynimin içine girdi, ah o zaman

intihar etmek istedim. Fakat hayır.. hayatı benim kadar seven hiçbir insan tasavvur edemiyorum.. Enver, tıb böyle bir insanı şimdiye kadar kaydetmemiştir. Bu bir çeşit delilik, delilik.. fakat öyle bir deli ki, yalnız bir yolda kuduruyor, bir yolda bütün benliğinden sıyrılıyor. Bütün insanlar gibi yaşıyor, bütün insanlar gibi konuşuyor, hattâ onlardan çok daha zekidir, kafası içinde onlardan çok daha fazla hayat malzemesi var, fakat insanlardan yalnız bir yolda ayrılıyor, o yolun ne olduğunu tasavvur ediyorsun değil mi?. Ah, yıllardanberi kalbimle sevebilmek için ne çok ıstırap çektim. Fakat her zaman bir çapkın, bir hovarda, cazip bir erkek sihrine dayanılmaz bir erkek olarak kaldım. Bu sihir nereden geliyor, bilmiyorum. Fakat meş'um bir sihir... Sizi bir tek kadın sever, fakat beni bütün kadınlar.. siz tek bir kadınla kalbinizi doldurarak mesut olursunuz, ben bütün kadınlara hâkim olduğum halde saadete kavuşamam. Beni bahtiyar sanırsınız, bütün kadınların perestişini kazanan bir bahtiyar sayarsınız. Fakat ben hepinizden bedbahtım, çünkü sevemedim. Hiçbirini.. hepsi beni çılgın gibi sevdikleri halde ben hiçbirini sevemedim, kıskanamadım, sürekli bir aşkla bir kadına sahip olamadım.. ah, bu içimdeki böcek, bu kurt, bu küçük ve kudretli kurt...

Doktor Süleyman yorulmuş gibi derin derin nefes alarak sustu, başı kuştüyü yastığın içine gömülmüştü. Gözyaşları, gözkapakları içinde tıkanmıştı, ağlamak istiyordu, fakat ağlıyamıyor, yüzü çizgilerle doluyor, alnı ve dudaklarının iki ucu kırışıyordu.

— Biliyor musun, dedi. Yaz gelince, kendimi hafiflemiş, ıstıraplardan kurtulmuş, sanıyorum, içimdeki kudretli böcek bir köşeye siniyor, sıcaktan korkuyor, kaçıyor, derin bir uykuya dalıyor. İşte ben o zaman kendimi insan olarak görmeğe başlıyorum. Yaşamak arzum kuvvetleniyor, kafam, şuurum yerine geliyor, kalbim bütün hassasiyeti ile çarpmağa başlıyor, serçe cıvıltıları, leylek takırtıları, kurbağa avazları bana hayatın en güzel sesleri olarak geliyor. Kurtuldum sanıyorum, melekler kadar masum genç kızları, sadece güzel, sadece sihirli, sadece mahlûkların en incesi olarak görüyor ve seviyorum. Sevdiğimi sanıyorum, artık bütün insanlar gibi yaşamağa başlıyacağımı, evimin damı altında, sevdiğim kadının sadece gözlerinden, sadece sesinden zevk duyacağımı kuruyorum. Fakat sonbahar gelince herşey yavaş yavaş ölmeğe başlıyor, rüzgâr nasıl kurumuş yaprakları dallarından kopararak yerlede sürüklerse, benim de bütün güzel hislerim dökülmeğe başlıyor, kalbim eziliyor, şuurum devriliyor, bir fırtına içinde sürükleniyorum ki, bu benim en büyük mücadelem oluyor. Uyuyan kudretli böcek diriliyor, şuurumu, kalbimi, hislerimi ve insanlığımı birer yumrukta yere seriyor ve kar, kış, soğuk, fırtına başladığı günlerde bütün hâkimiyeti ile kanımda, sinirlerimde, vücudumun her tarafında tek başına ve muzafferane dolaşmağa başlıyor. İşte o zazaman ben, bu böceğin elinde zavallı bir esir gibi hareket ediyorum. Zahiri hiçbir perişanlığım, hiçbir değişikliğim yoktur. Fakat çöküş içimde oluyor. Hem ne çöküş, ne çöküş...

Doktor Süleyman yorgan üstündeki elimi tutarak sıktı:

— Bu kışta aynı şekilde büyük bir sadmeye uğradım, kurtulmak için buraya kaçtım. Fakat görüyorsun ki muvaffak olamadım, son oyunumu oynadım, belki de öleceğim..

— Hayır, hayır, ölümden bahsetme.. kendini şimdi daha iyi hissetmiyor musun?

— Ediyorum, fakat bu, belki de aldatıcı bir iyiliktir. İyi olsam da artık bir caniyim, mahkûm olacağım ve işte o zaman bu böcekten kurtulacağım.

O zaman bu böcek, bu hassas, bu müteharrik böcek kudretini göstermek için çıldıracak, bütün vücuduma en azgın hamlelerile saldıracak, bütün teneffüs borularımı tıkıyacak. Beni büyük bir tehlikeye doğru sürükliyecek. Tahammül edemiyeceğim, hayır, tahammül edemiyeceğim, belki yarın ölmüş olacağım..

Doktor Süleyman ağlıyordu. Belki hayatının ilk gözyaşlarını akıtıyordu. Başını duvar tarafına çevirmiş ve yüzü çizgilerle dolmuştu. Göğsü şiddetle inip kalkıyordu. Konuşurken büyük bir gayret sarfetmiş gibi yorgun ve bitkin düşmüştü. Üzerindeki yorganı omuzlarına doğru çekmek isteyince parmaklarım vücuduna değdi. Ateş te yükseliyordu.

— Süleyman, kardeşim! diye seslenecek oldum..

Titrek bir hareketle yorganına sarındı. Kısık bir sesle:

— Uyumak istiyorum, bırak, uyumak istiyorum! dedi.

Kapı önünde sapsarı yüzle bekliyen uşak birkaç adım attı ve şaşkın gözlerle yüzüme baktı.

Ayağa kalkarken:

— Bırakalım uyusun!. dedim. Ocağa biraz daha odun at oğlum!...

Arkası var

Atletik hututunuzu muhafaza ediniz

Şişmanlıkla mücadele ediniz ve bunun en iyi çaresi olan **SHORT LINIA** yı giyiniz. Daimî masajının tesirile yağlı tabakayı giderir. Husus! elâstiki bir trikodan yapılmış olan **SHORT LINIA** adi bir külot gibi yıkanır.

Fiyatı: 10 liradan itibaren.

Satış yeri yalnız:

J. ROUSSEL

Paris, 166 Bd. Haussmann
İSTANBUL, Beyoğlu
Tünel meydanı 12 No. lu.
(Mağazamızı ziyaret ediniz veya 20 No.lu tarifemizi isteyiniz.

JEZABEL

Yazan: İrène Nemirovsky

Çeviren: Muazzez Tahsin BERKAND

No. 12

Jan, birçok senelerdenberi Gladis'in hizmetinde bulunmakta idi. Kırk yaşında, dolgun ve penbe yüzlü, uyanık siyah gözlü, kır saçlı idi.

Bütün ömründe oda hizmetçiliği ettiği için çok sade bir hayat yaşamıştı. Pekaz okuma yazma bilir ve kendi işinden başka birşeyle meşgul olmazdı. En çok sevdiği şey, Bayanlarının hususî hayatile meşgul olmaktı. Gizlenmesi lâzımgelen borçlara, saklı olarak gidecek aşk mektuplarına bayılır ve bir evde tedavi edilecek bir hasta, başkalarından az sevilen bir çocuk veya kocası tarafından terkedilen bir kadın gördüğü vakit hemen ona koşardı.

Gladis, kızının hamileliğini hizmetçisinden saklamak lüzumunu bile duymamıştı. Çünkü onun, vaziyeti idrak ederek dışarıya birşey söylemiyeceğini ve onun, Bayanlarının sırrına hürmet edeceğini yakından biliyordu.

Onun sayesinde Mari Terezin hali dışarıdan duyulmamıştı. Hattâ öteki hizmetçilerin kovulmasını ve dışarıdan eve yabancı bir kimsenin girmemesinin temin edilmesini de Glâdise tavsiye eden Jandı.

Bunun için Bayaanının üzüntüsüne karşılık Jan:

— Kimse böyle birşeyden şüphe bile etmiyor, diye tekrarladı.

Gladis buna cevap vermedi ve hizmetçi, halı üzerine atılan esvapları kaldırdıktan sonra çekilip gitti.

Gladis büyük bir iç sıkıntısıyle yatağına baktı, kendisini unutmak için dans etmek, içki içmek istiyordu fakat harp vardı. Nis şehri de Fransanın bütün başka şehirleri gibi karanlık ve tatsızdı. Bütün dostları gitmiş.. bütün eğlenenler uzaklaşmış, evler kapanmıştı.

— Bir gün gelecek harp bitecek, herşey bitecek, herşey eskisi gibi neşeli ve zevkli olacak ve ben.. Ah, buna nasıl tahammül etmeli? Birgün ihtiyarlıyacağımı bildiğim halde nasıl yaşamışım? İnsan öleceğini bilir... Çok acayip şey, ben de ölümden korkmuyorum. Ondan ancak, herşeyin bitmediğini zannedersem korkmıyacağım, fakat herşeyin biteceğini okadar iyi biliyorum ki.

Gözlerinin önüne, kolları arasında ölen, sapsarı yüzlü kocası geldi:

— O da ölümden korkmazdı ancak düşkünlüğe tahammül edemezdi.. bir gün fakir olmak ve karanlıkta kalmaktan korkardı.

İşte benim için de aynıdır. Ben de yaşanmağa değer bir ömür istiyorum, aksi takdirde yaşamak ne boş şey? Hoşa gitmiyeceğim zaman hayat bana ne verebilecek? Ben ne olacağım? Yüzü boyalı bir ihtiyar kadın... Kendime dost bulmak için para vereceğim... Ne ayıp ne ayıp! Boynuma bir taş bağlayıp denize atılmak daha iyi olur.

Acaba büyükanne olduğum yüzümden belli olacak mı?

Yanaklarından akan yaşları elinin tersiyle sildi.

— Elimden birşey gelmiyor.. hiçbir şey.

Alevlerin ocakta yükselmesine bakarak titriyordu.

Ne sessizlik! Ne yalnızlık! Geceyi dolduran yalnız kurbaların sesleri var... Deniz parıldıyor... Mari Terez ne yapıyor acaba?

— O kadar acınacak halde midir? Dünya böyledir işte... Bir gün gelecek, belki de geçen ıstıraplarına acıyacak.. bir gün.. sevilip mesut olacağı gün...

Acaba benden daha mı mesut olacak?

Masanın üstünden bir sigara alarak yaktı ve bunun küllerini ağır ağır ocağa attı. Kimonosunun içinde titriyerek büzülüyokdu.

— Eskiden hiç üşümezdim. Şimdi, açık bir pencereden rüzgâr eser esmez kemiklerime kadar titrediğimi duyuyorum.

Uyuyamıyor, kalbi derin de... yordu.. eski balolarını, muzaffer... eğlencelerini hatırlamak istedi... da bunlardan tatlı ne vardı?

O salona girdiği zaman etraf... sükût değil, bir dikkat peyda olur... kesin gözlerinde güzelliğini, kud... kurdu. Onu seven erkekler...

Bunu hatırlayınca:

— İşte ben hayatta yalnız ... yalnız erkeklerin beni sevmesinde... istemesinden zevk aldım. Onların ... itaatleri, delilikleri ve benim ... zevkim... Fakat bana benziyen bi... dınlar daha var.. hayatta iyi bi... fedakâr bir ana olmıyan kadınlar... onlar da benim gibi ıstırap çekiy... Evet, şüphesiz onlar da ıstırap çe... Hayatın manasını yalnız zevkte b... bu zevkin elden gittiğini görmek ... şey!. Fakat dünyada bundan ... olabilir? Ben zavallı, zayıf bir ... başka birşey değilim...

Ellerini ateşe doğru uzattı.. ... rinden kalktı.. açık piyanoya ya... ellerini tuşların üzerinde gezdirdi.

Evet musikî.. şiir.. kitap... Fak... bunları da sırf kendini daha çok ... dirmek için öğrenmemiş miydi? ... kadının bile bir erkeği yorduğunu ... ve bunlardan yardım istiyordu. ... güzel ve meyus mısra.. manalı ve ... birkaç cümle... Bütün bunlar bir ... yapılan bir hediyeden başka birşey ... ve o gidince, o güzel sözlerin de ... kalmıyordu.

— Çok doğru sözlü bir kadın...

Bunu düşünürken kendi kendi... meğe başlamıştı. Kahkahası sessizli... garip bir şekilde çınladı ve onu ...

Yavaş yavaş yatağına doğru ... yattı ve uyudu.

Rüyasında önce, harp sahasın... bir ormanda kızı Mari Terez... üzerinde uyur gördü... Sonra ha... sahne birdenbire değişti kızını öl... dü. Kendisi kapalı, karanlık bir ... bulunuyor ve Mari Terez yatak...

kalbi derin de
olarını, muzaffer
atırlamak istedi...
atlı ne vardı?
rdiği zaman etra
dikkat peyda o
e güzelliğini, ku
an erkekler...
yınca:
hayatta yalnız
n beni sevmesind
vk aldım. Onların
leri ve benim k
bana benziyen b
r.. hayatta iyi b
olmıyan kadınlar
gibi ıstırap çekiy
onlar da ıstırap çe
ı yalnız zevkte b
gittiğini görmek
inyada bundan b
avallı, zayıf bir
ğilim..
e doğru uzattı..
açık piyanoya y
üzerinde gezdirdi
. şiir.. kitap... Fak
kendini daha çok
enmemiş miydi? E
erkeği yorduğunu
yardım istiyordu.
mısra.. manalı ve
Bütün bunlar bi
veden başka birşey
güzel sözlerin de
ru sözlü bir kadın
irken kendi kendi
Kahkahası sessizli
e çınladı ve onu
yatağına doğru
önce, harp sahasın
kızı Mari Tere
ördü... Sonra hay
e değişti kızını öl
palı, karanlık bi
lari Terez yatak

vordu. Onun öldüğünü biliyordu, fakat ıktaki solgun genç kız, yaşıyormuş konuşuyor, görüyor, işitiyor ve k bir resim gibi hakikî Mari Tereze ziyordu. Yan yatmış ve hafifce gülüm-ordu. Glâdis bu yüzün ince çizgilerini batık yanağını görüyordu. Birdenbire i Terezin elleri yukarı doğru kalktı dudakları açılarak: «Anneciğim.. seni adar seviyorum, den başka hiç şeyi sevmedim» li. Eliyle boş bir uk karyolasını teriyordu.

Glâdis, rüya-da bu küçük ya-a doğru eğildiğini çocuğun orada adığını görünce: en bunun doğru adığını, böyle şeyin imkânsız ol-ğunu, bir çocuk ğmıyacağını bili-rdum» dediğini rüyor, kalbine bü-k bir sükûnet gel-ğini, bütün vücu-nun saadetle çır-dığını duyuyordu. zına dönerek: «ço-k nerede?» dedi, kat Mari Terez lı bir tebessümle, imden bahsediyor-n? benim çocu-m sensin» diye ce-p verdi. Bunun erine Glâdis, elini zının alnına koya-k sordu: «Sen leşecek misin yav-cuğum?» Mari Te-z tatlı tatlı güle-k: «Hayır... dedi, düğümü görmüyor usun? böyle oldu- çok iyi oldu.. rşey düzeldi...» Birdenbire hizmet-si Janın sesiyle özlerini açtı:

— Madam.. ça-uk geliniz.. çabuk... atmazel...

Hemen sordu:

— Çocuk mu doğdu? sağ mı?

İçinde feci bir ıstırp, feci bir ümit uyuyordu.

— Madam çabuk, geliniz... Çabuk.

Odasında, Mari Terez, kanla mülemma arşafları üstünde yatıyor ve ölü göğsü-ün üstünde çocuğunu sıkıyordu.

— Hiç kimseyi çağırmadı.. yapayalnız ken çocuğu oldu biçare kızın.. büyük bir moraji onu alıp götürmüş olacak... Ben ir ses duyarak koştum, fakat onun değil, çocuğun sesiydi. O öldü.. imdadına kimseyi çağırmadan, tek başına öldü...

Glâdis yavaşça, bu hareketsiz vücuda yaklaştı... Rüyasındakinden ne kadar başka idi... Yüzü nefret, korku ve korkunç bir cesaret ifade ediyordu. Sertleşmiş kollarının bütün kuvvetile kan içinde ve yumyumuşak bir külçe halindeki çocuğunu göğsünde sıkıyordu.

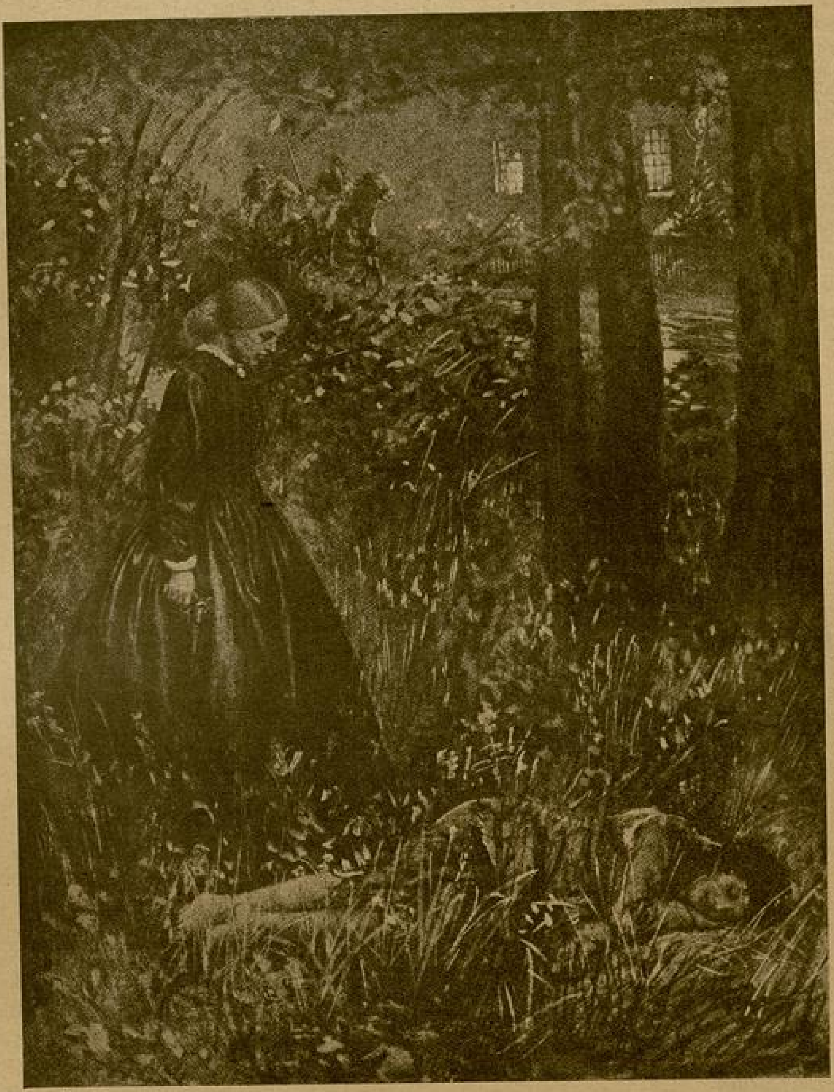

Rüyasından önce, harp sahasına yakın bir ormanda kızı Mari Terezi otlar üzerinde uyur gördu...

Bu külçede bir hayat çırpınıyordu.

***

Gladis bir saat sonra odasına geldi. Sabah olmuştu. Uzun zaman odanın bir köşesinden ötekine gidip geldi ve nihayet yatağının üzerine uzanarak gözlerini kapadı.

Bir dakika sonra, içeriki odadan miyavlamıya benziyen bir ses işitilmişti.

Bu, Janın getirip yatırdığı çocuğun sesiydi.

Glâdis yüksek sesle inledi:

— Mari Terez öldü!

Ancak bu cümleyi telâffuz ettikten sonra gözlerinden yaşlar boşandı ve tekrar Mari Terezin odasına döndü. Hizmetçi Jan orasını düzeltmişti. Mari Terez yatağın üzerinde yatıyordu. Balmumundan yapılmış küçük yüzü arkaya doğru atılmış gibiydi. Başı yastığa gömülmüş, iki elleri göğsünün üstünde kavuşturulmuştu.

Glâdis titriyerek, onun donmuş ayaklarının üzerine beyaz kürkten örtüsünü örttü. Kızının ayaklarının buz gibi olmasına tahammül edemiyordu.

Bir saniye çocuğun varlığını unuttu.. o, artık ağlamıyordu. Mari Terezin yüzünün çizgileri o korkunç ve fecî manayı kaybetmiş, ciddî ve soğuk bir ifade almıştı.

Glâdis, boğazında kuru bir hıçkırıkla kızının saçlarını okşadı:

— Yavrucuğum...

Vakit vakit ıstırabı siliniyor, içini büyük bir hayret kaplıyordu. Acısını arttırmak için hatıralarını, eski şeyleri canlandırıyor ve o zaman öyle şiddetli bir üzüntü duyuyordu ki bundan korkuyordu.

Masajcı Karmen geldiği vakit, ona doğru koşarak ellerini tuttu:

— Gördünüz mü? o öldü...

Karmen kuru sesiyle sordu:

— İntihar mı etti?

— İntihar mı? hayır Allahım.. hayır... Zavallı küçük kızım niçin kendisini öldürsün? hayır, bir kazadır.. mutlaka bir emorajı... Kimseyi çağırmadı.. niçin? niçin kimseyi çağırmadı?

Karmen ayni kuru sesle cevap verdi:

— Beni dinleyiniz... Şimdi artık ağlamak lüzumsuzdur.. hakikî felâket zaten evvelce gelmişti... Zavallı çocuk... Belki de böyle olması daha hayırlıdır.

Ve Glâdisin bir hareket ettiğini görünce devam etti:

— Siz vaziyeti olduğu gibi görmek

icap ettiğini anlamıyor musunuz? yaşasa ne olacaktı? onunla bilâhare kim evlenirdi? para arkasından koşan bir serseri mi? sonra sizin için de.. ya duyulsaydı!

Glâdis dinlemiyor, ümitsiz bir halde düşünüyordu:

— Kabahat benim değildir.. ağzımdan ona bir şikâyet kelimesi bile çıkmadı. Onun için herşeyi yapacaktım...

Karmen ona bakıyordu:

— Ne oluyorsunuz? mezardan kaçmış bir haliniz var. Hemen gidip yatınız. Janla ben ne lâzımsa yapacağız..

Glâdis yüzünü ellerile örterek hıçkırdı:

— Yapacak başka ne kaldı Yarabbi? Size, onun öldüğünü söylemedim mi? Öldü. Başka yapılacak birşey kalmadı...

Karmen omuzlarını kaldırdı:

— Bütün dünyanın haber almasını isterseniz o başka... Haydi, yatağınıza giriniz; biz herşeyi yapacağız.

Onu zorla yatağına yatırarak çıplak ayaklarını uğuşturmaya başladı.

— Ayaklarınız donmuş...

Bu sözler ve bu hareket ona ölen çocuğunu hatırlatmıştı. Şiddetli ve boğucu hıçkırıklarla sarsılarak:

— Mari Terezim.. yavrucuğum.. diye inledi.

Bu ani ıstırap Karmeni şaşırtmıştı.

— Yavrum, kızım... Küçücük ayakları ve elleri buz gibi donmuştu.

Uzun zaman böyle uzanmış bir vaziyette, gözlerini bir noktaya dikerek ağladı. Karmen onun yanında oturmuş, ellerini okşuyordu.

— Arkası var —

JOLİ FAM KREMİ
CİLDİNİZİ
BESLER VE TAZELEŞTİRİR
GÜZELLİĞİNİZİ
GENÇLİĞİNİZİ
EBEDİYEN MUHAFAZA EDER

DÜNKÜ ve BUGÜNKÜ: HA[...]

— Başı 17 inci sayfada —

En büyüğü Ömer, sözlerimi duymamazlıktan geldi ve ufacık gözlerini büyük bir adam dikkatile gözlerime dikerek:

— Babam, dedi, ölmeseydi, biz böyle olmazdık. Türkiyeye geçerdik. Bizim herşeyimizi aldılar. Canımızı bir kurtarabilseydik.

Gözlerim ateşten yanıyordu. Bu kederli dul kadının, bu yetim ve öksüz çocukların önünde ağlamamak için kendimi güç zaptedebiliyorum. Ömeri öptüm ve hepsini de ayrı ayrı bağrıma basarak teselli verici sözler söyledim.

Bayan Hatice ağlıyordu:

— Biz daha ne kadar, daha kaç yıl bu işkenceler altında ezileceğiz? Bizi ne vakit kurtaracaksınız?

Dudaklarım kilitlenmişti sanki. Bir tek kelime söyliyemiyordum. Hıçkırık onun da sesini kesti. Susuyorduk.

Şimdi hepimiz denize, Akdenizin, bize âtiye ait güzel müjdeler v[...] beklediğimiz açık mavi yüzü[...]yorduk.

* *

Bu yıl Hataya gidemedi[...] eminim ki, Türk askerlerini k[...]ların başında bayan Hatice v[...]ları vardı. Ve Kleriç otelini[...]nunda iki sene evvel birlikte[...] müz gözyaşlarının üç beş misli[...] metçiğin ayaklarına, fakat [...] akıtmıştı.

Türk Hatay, Büyük Ata[...]dan verilen sözün tahakkuku[...] içinde görüyor ve yirmi yıld[...]tuğu saadeti şimdi doya do[...]kana yaşıyor. Onun içindir ki, [...] haftalardır devam edip duran [...]luğu kelimenin bütün manasıy[...]dedir. Aynı coşkunluk hep [...]binde, gözünde ve yüzünd[...] etmiyor mu ki?

İNSAN VÜCUDUNUN TILSI[...]

— Başı 21 inci sayfada —

Harikalar yaratan tılısımlı minimini bir varlık

Acaba bize irsî istidatlar nereden geliyor?. Bu suale fennin en son cevabı şudur: Hüceyrelerdeki gene denilen minimini maddelerden. Bunlar da hormonlar gibi kimyevî varlıklardır. Bu genelerin bir milyon tanesi bir araya gelirse, ancak, çok kuvvetli bir mikroskopla görülebilir. İşte erkek hücresile kadın yumurtasındaki geneler bütün veraseti meydana getiren bu minimini yaramazlardır.

İnsan vücudunda 15000 münferit (gene) bulunduğu hesap edilmiştir. Bunların her birinde bizim tuhaf tabiatlarımızdan birkaçı gizlidir. Bu huylarımız, bu istidat yahut noksanlarımız, belki milyonlarca senedir, büyük dedelerimizden, büyük ninelerimizden bize yadigâr olarak gelmiştir. Bu (gene) lerin her birinin hayatımızda oynadığı rol, cüsselerine nisbetle o kadar büyüktür ki.. Meselâ büyük bir şairin bir şaheseri belki bir tek (gene) nin hediyesidir. Bu geneler de ilkah edilmiş yumurtaya aynı biçimde girmezler. Bir kısımları tamamile bu yumurtanın dışında kalır. Bazıları biraz değişmiş olarak orada yer tutarlar. Hele çocuğun doğmasından evvel, anne hermonunun bazı genelerin üzerinde de hususî tesirleri vardır. Genelerin bazıları da, tabir caizse, kötürümleşirler. Bir genedeki ufacık bir değişmede bütün bir veraseti değiştirecek kadar büyük rol oynar.

Vaktile Samuel Butler ism[...] mütefekkir (Tavuk, yumurtan[...] kendini çoğaltmasının ustalıklı b[...]rüdür) demiş i. Biz de insan, (g[...] akla gelmez yaramazlıklarının b[...]salasıdır diyebiliriz.

Yeni bir çocuk doğduğu zam[...] ve babanın geneleri, yeni bir [...] taşınıyor demektir. Bunların [...] oldukları yeni apartman (yan[...] anne ve babanın eski evlerinden [...]lıdır. Bu apartmanda belki milyo[...] işçinin emeği vardır. Bunlar [...] bilmediğimiz, görmediğimiz, say[...]ye ninelerimizdir. İşte bunun iç[...]ların hiçbiri huyca, istidatça [...] benzemez. Hattâ kardeşler bi[...] biribirlerinden, her hususça, ç[...] olurlar. Bütün bunları yapanlar [...]lerden başka şeyler değildir. [...] vücudumuzdaki (göze görünme[...] diyebiliriz.

Ama diyeceksiniz ki mikros[...] görülemiyen bu genelerin vü[...] nasıl haberdar oluyoruz? Bun[...] vermek güç değildir. Bir def[...] yaptıkları işler, onların varlık[...] ediyor. Sonra doktor John B[...]zanbaktaki genenin mikroskopl[...]fını almıştır. Demek ki bazı [...] bizdekinden büyük geneler de [...]

Görüyoruz ki vücudumuzun [...] bize ne harikialar hazırlıyor! [...] ma bilmez adımları da bizi [...] kâinatlara götürüyor!.

No. 87 YARIM AY BİLMECE KUPONU No. 87

ilmece No. 87

Uras! Seni bu kadar bedbin eden nedir? Düşüncelerinde, işlerinde ne için bu kadar müteredditsin? Seni korkutan nedir?

— .e.i.i .ü..a h..b.

RMAĞANLARIMIZ :

irinciye : 1 çift Lüstrin ayakkabı; ikinciye: Kristal yazı takımı; 3 - 25 inciye: Birer diş fırçası, birer diş macunu, birer briyantin, birer paket ıçağı, altışar tane kurşunkalemi; 26 - 50 inciye : 50 kuruşluk birer kitap; 51 - 100 üncüye : 25 kuruşluk birer kitap.

5 inci sayımızdaki bilmecemizin doğrusu : **(Cumhuriyetin 15 inci yıldönümü) dür.**

u bilmeceyi doğru çözenler arasında çekilen kur'ada kazananlar :

) parçalık kristal yazı takımı : ıya Kâtip Mustafa Çelebi mahallesi yolda No. 89 bayan Fatma Gürpınar.
aroken evrak çantası : Ankara Fakültesi müdavimlerinden bay Ah- Yücel (posta kutusu 63)
irer biryantin, diş macunu : İs- l Haydarpaşa Çeltikçi sokak No. eylâ Erim. İstanbul Yıldız Teknik IV sınıf Selâhi Karaman. İstanbul ray Cerrahpaşa caddesi No. 52 eddin Arıkan. İstanbul Aksaray türk caddesi No. 18 Emel İris. bul Aksaray Kızılay Hemşireler oku- on sınıf 53 Hacer Kınran. İstanbul eliada sanatoryomu birinci pavyon f Coşkun. İstanbul Zeynepkâmil mevi başhemşiresi Nebiye. İstanbul köy 3 üncü orta okul kâtibesi Feriha lmaz. İstanbul Erenköy Eski ıs- n Etemefendi caddesi No. 134. bul: İstanbul gümrükleri başmüdürlük kat servisinde Nilüfer Gökdağ. İs- l Taksim Aydede caddesi Verim man No 5 R. Unural. İstanbul Taş- levazım müdürü Resim Önder oğlu oğan Önder. İstanbul Nişantaşı Ma- ın sokak No. 42 Halit Onar.
0 kuruşluk birer kitap : Söke sü- alayı Harbiye stajyeri Nuri Ersöz. manifaturacılar içinde terzi Baha. Kon ski Eserler Müzesinde Selma Berkmen sun Singer öğretmeni Şükriye Özer. areli Beldediye elektrik santralında nist Hayrı Toksöz. Aydın Biçki ve yurdu karşısında No. 11 evde Nec- Çorgun. Denizli Topçu yarbayı Mah- Kınay kızı Sevgi Kınay. Antalya memuru Necati oğlu Yalçın p. İstanbul Samatya Kasapçeşme 33 Yılmaz. İstanbul Telefon müdür- M. Gören. İstanbul Anadoluhisar ık caddesi bay İbrahim köşkü No. e Nezahat. Ankara Belediye icra uru Saveci Tanyeri oglu Güneri Tan- Ankara Gazi lisesi ders âletleri ve phane memuru kızı İlter. Ankara İs- S. M. istatistik memuru Mithat Coş- Samsun Tüm veznedarı oğlu Lütfi y. İzmir Alsancak muamele ve istih- vergileri maliye şubesi buğday koru- memuru Mehmet Ali Tükel. Selçuk - r doktor İhsan evinde N. Alpman. İzmir Karşıyaka Soğukkuyu tramvay caddesi No. 44 Fuat Cebeci. Ezine Askeri hastahanesinde Sururi oğlu Nafiz Akduman. Bursa Maksem Pınarbaşı caddesi No. 27 Salâhaddin Târan. Burhaniye cezaevinde Akif Tuncel. Burdur Hastahane caddesi No. 4 Bedriye Beyhan. Antalya İsmetpaşa caddesi (Güzeliş) te Fuat Dinçer. Balıkesir Karaoğlan mahallesinde No. 26 da Ali Kaya Tanık. Edirne İstatistik bürosunda memur Şefkat. Erzurum Yoncalık mahallesinde Osmanpaşa sokağı No. 23 evde Leman Soydaş. Mersin Kiremithane mahallesi 18 inci sokak No. 37 hanede Fahriye Atalay. Eskişehir Şimendifer fabrikası yol atelyesinde stajiyer Rauf Oğuz. Eskişehir Nakliye taburunda 2879 No. harbiye stajyeri Kemal Öden. Adana Hükümet civarı doktor Bahri Erkan kızı Jale Erkan. İstanbul Haydarpaşa lisesinde İbrahim Şatana. İstanbul Tepebaşı caddesi Çatmamescit Çeşme sokak No. 5 B. Ökmen. Ankara Posta kutusu 41 vasıtasıyle Taner Arman. Mudanya komisyoncu bay Burhaneddin kardeşi Melâhat Çıracıoğlu. Gaziantep Belediye varidat memuru Remzi Mutlu.

25 kuruşluk birer kitap : İzmir Kadastro dairesi S. Ferhan Kemal. İzmir Alsancak Gayret sokak No 24 Müşerref Z. Aksaraçoğlu. Balıkesir Savaştepe öğretmeni M. Aytaçoğlu. Edirne Feyzullahpaşa mahallesi No. 5 Perihan. Erzurum Veteriner odacısı Mustafa Özpeker. Mersin Hastahane caddesinde kereste tüccarı Fuat kâtibi İ. Altıntaşlı. Mersin Belediye bahçesi civarı sokak No. 119, ev No. 10 Mefhar Tuğ. Eskişehir Sakarya caddesi No. 128 Tülây. Eskişehir Sakarya caddesi No. 75 Vasfinur. Eskişehir Belediye parkı karşısı No. 112 de tayyare üsteğmeni Ferit Gövsel eşi bayan Gövsel. Adana Postahane karşısında Olgunluk tecimevi sahibi Kâmil Gülmen kızı Nerihan Gülmen. Kayseri İstiklâl okulu öğretmeni Kemal oğlu Özcan. Vural Kayseri D. D. yolları eczacı kalfası Naci Özen. Kastamonu P.T.T. memuru Eceden Nesrin Kurtcebe. İzmit demiryolu Yurdakul terzievinde terzi Ali. Kastamonu P. T. T. memurlarından M. Sert. Samsun P. T. T. müdürlüğü kalem memurlarından Ferda Zeki Erkmen. Samsun 19 Maayıs mahallesi Saadet sokak No. 32 apartman 2 inci kat Münire Özbahçeci. Samsun Milli emlâk kâtibi Mahmut. Denizli Baytar müdürü kızı Nerime Tanel. Aydın Hususi muhasebe müdürlüğü evrak bürosu memuru Hamit Ertan. Kilis Emniyet komiseri Süleyman Sırrı Altınel. İzmit Kâğıt fabrikası muhasebesinde Şehime Göknil. Kütahya Ziraat müdüriyeti kâtibi Fazlı Kılıç. Lüleburgaz Dumlupınar mahallesi Görücüler sokak No. 11 Sabahat Öz. Kütahya Ahırardı kahvesi karşısında No. 41 de Hıkmet Tunga. Lüleburgaz mahkeme başkâtibi Selim Nuri Başaran oğlu Şerafeddin Başaran. Manisa Karşıyaka Hatem sokak No. 3 Hafize Kestelli. Lüleburgaz ikinci mektep arkası sokak No. 19 Müzeyyen. Kule - Manisa Zafer ilk okulu sınıf 2 No. 578 Erdoğan Bozkaya. Bandırma İnhisarlarda A Rona. Isparta İş banka geçidi No. 7 Mehmet Ceyhan. Adapazarı saatçı Ahmet Kurar yeğeni İsmail Kuzuoğlu. İstanbul Aksaray Haseki caddesi No. 14 - 2 Güzin Aksan. Beykoz İskele caddesi Sitare Işıtman. İstanbul Büyüklânga Hadımodaları sokak No. 39 Ö. Yılmazer. Ankara Hamamönü karakol karşısında No. 40 da Kâmuran Engin. Ankara Öztürk mahallesi Çarşı sokak No. 67 bayan Nevzad Gençtürk. Ankara D. D. yolları hasılat dairesi seyri hafif kalemi İsmail Tamkan. Boğazlıyan tüccardan İsmail oğlu Fikret Önalan. Biga Ada caddesinde arpacı Mürsel oğlu No. 30 Sıtkı Fındık. Ankara belediyesi yazı işlerinde Mazhar Kurdakul eliae Ferit Burdurluoğlu. İstanbul Beşiktaş Çırağan caddesi dişçi Hayon apartmanı kat 3 Nezahat. Bayburt orta okul sınıf 1 - B No. 34 Kemal Demirkan. Ankara Devlet demiryolları istatistik âmirliginde Muazzez Pars İstanbul Üsküdar Hakimiyetimilliye caddesi No. 219 Haydar Birdal. İstanbul Üsküdar kız orta okulunda Sevim Bıcırgos Divrigi 10 uncu kısım taş ocakları ustabaşı Cemal Sönmez. Kadınhan Serficeli bay Cemal Kırcan kızı Selma Kırcan. Amasya belediye daktilosu Mediha Topçu.

ON SEN[...]

GENÇLEŞTİ[...]

Bundan böyle ihtiyar donuk bir hal alan teni, temiz ve genç bir hala s[...] beyazlaştırmak çok kolay bir iş. Sonunda fen, ten ve cildi iyiçe besleyen mad[...] de keşfedip ortaya çıkardı. Bu madde uğuşturularak tene sürülnce mes[...] tamamile açılıp serbest kalıyor. Çizgi ve buruşukluklar bertaraf oluyor, [...] cilde arız olan siyahımsı noktalar yokoluyor. Bu temizleyici ve besliyeci m[...] yalnız: yeni "TOKALON„ kreminde vardır.

Bu maddede, harikulâde bir kuvvet bulunduğu için, en çirkin yüzler bi[...] zamanda genç ve güzel bir hal alıyorlar.

"TOKALON„ kreminin "pembe„ renkli olanını gece yatmadan önce kullan[...] Uykunuzda derinizi tazelendirir. Sabahları ise "TOKALON„ kreminin "be[...] renkde olanını kullanınız. Tene bir beyazlık, bir serinlik verir.

Beyaz "TOKALON„ üzerine sürülen podra bütün gün kuvetini muhafaza e[...] Teniniz, cildiniz nekadar fena olursa olsun "TOKALON„ kremini kullan[...] başladıktan sonra elde edeceğiniz neticeyi sevinçle karşılayacaksınız. "TOKAL[...] ile hiç ummadığınız bir netice elde edeceğinize emin olabilirsiniz.